PROJECTE VALLS CIRCULARS

Document nº 1

Diagnosi de la situació passada i present del sector agrari de la Vall de Camprodon

Camprodon, febrer 2024

L'Espigall

Promogut per:

Vall de Camprodon

FUNDACIÓ COMUNITÀRIA DE LA VALL DE CAMPRODON

Finançat per:

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO

Índex

1. INTRODUCCIÓ 1
2. OBJECTIU 1
3. ÀMBIT TERRITORIAL 2
4. METODOLOGIA DE TREBALL 2
5. EL SECTOR AGRARI HISTÒRIC I ACTUAL A L'ÀMBIT TERRITORIAL 4
5.1. Economia i mercat de treball 4
5.2. Evolució de les explotacions agràries 8
5.3. Evolució de la renda agrària 12
5.4. Característiques actuals de les explotacions agràries 16
5.4.1 Superfície de cultiu i ús del sòl 20
5.4.2. Activitats ramaderes i cens de bestiar 23
5.4.3. Producció ecològica al territori 25
6. LA DINAMITZACIÓ AGRÀRIA LOCAL 28
6.1. Entitats de dinamització 28
6.2. Projectes i iniciatives prèvies 35
6.2.1 Diagnosis prèvies 35
6.2.2. Temporades Gastronòmiques 38
6.2.3. Marca de garantia Producte del Ripollès 39
6.2.4. Fires del sector agrari 39
7. CONCLUSIONS 41
8. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA 42

1. INTRODUCCIÓ

La Vall de Camprodon és un territori d'alt valor paisatgístic i cultural, amb una llarga tradició agrària i ramadera que ha definit l'economia i la identitat de la seva comunitat. No obstant això, els reptes associats al canvi climàtic, l'envelliment de la població activa, i els esforços d'adaptació a un mercat cada cop més exigent han posat de manifest la necessitat d'implementar accions innovadores i sostenibles que garanteixin el futur del sector agrari de la Vall.

En aquest context, el projecte "**Valls Circulars**" es presenta com una iniciativa clau, impulsada per la Mancomunitat de la Vall de Camprodon i la Fundació Comunitària de la Vall de Camprodon, amb l'objectiu **de fomentar la sostenibilitat i la innovació en les activitats agràries i ramaderes de la zona**. L'objectiu principal del projecte és **millorar la rendibilitat** de les explotacions agràries, alhora que es promou **l'adaptació al canvi climàtic** mitjançant estratègies específiques, com ara la implantació de parcel·les pilot de diversos cultius en explotacions del territori.

El present document s'emmarca dins del projecte "Valls Circulars" i té com a finalitat **oferir una diagnosi detallada de la situació passada i present del sector agrari de la Vall de Camprodon.** Per assolir-ho, s'ha dut a terme una exhaustiva recerca de dades a partir de fonts d'informació públiques, així com el buidatge de plans estratègics i documents previs generats a l'àmbit d'estudi.

Amb aquesta diagnosi, es pretén **establir una base sòlida que permeti conèixer quina ha estat l'evolució del sector al territori, quin és l'estat actual i quines necessitats presenta el sector agrari de la Vall.** Aquest anàlisi servirà com a fonament per dissenyar i implementar les accions estratègiques previstes en el projecte, amb l'objectiu de garantir la sostenibilitat i la viabilitat del sector a llarg termini.

2. OBJECTIU

L'objectiu general de la diagnosi és analitzar l'evolució, la situació actual i les necessitats del sector agrari a la Vall de Camprodon per establir una base sòlida que permeti desenvolupar accions estratègiques encaminades a garantir la sostenibilitat, la innovació i la viabilitat a llarg termini del sector.

Aquest objectiu general es desenvolupa a través dels següents **objectius específics:**

- **Evolució històrica del sector agrari:** Recopilar i analitzar dades històriques que permetin comprendre els canvis i tendències del sector agrari i ramader a la Vall de Camprodon.
- **Diagnosi de l'estat actual:** Avaluar l'estructura actual del sector, incloent-hi la tipologia d'explotacions, els models de producció, la situació econòmica i l'impacte de factors com el relleu generacional.
- **Identificar actors claus:** Identificar entitats existents que treballen per la dinamització del sector agrari al territori i conèixer les seves accions en curs.
- **Anàlisi de documents estratègics:** Buidar i revisar plans estratègics i altres iniciatives locals prèvies per integrar-los en la diagnosi i identificar línies de treball alineades amb iniciatives anteriors o en curs.

3. ÀMBIT TERRITORIAL

L'àmbit territorial d'estudi se centra a l'**Alta Vall del Ter**, coneguda com a **Vall de Camprodon**, situada al nord-est de la comarca del Ripollès. Aquesta contrada geogràfica i social inclou els municipis de **Camprodon**, **Llanars**, **Molló**, **Sant Pau de Segúries**, **Setcases** i **Vilallonga de Ter**, que configuren un espai caracteritzat per l'alta muntanya i el pas del riu Ter i el seu afluent, el Ritort.

Limita al nord amb l'Estat francès pel pas natural del **Coll d'Ares**, un punt històricament rellevant per la seva antiga duana, i manté vincles històrics amb el comtat de Besalú i el bisbat de Girona. Aquesta vinculació històrica i territorial diferencia la Vall de Camprodon dins del Ripollès, amb una identitat pròpia.

La Vall es caracteritza per un relleu abrupte i muntanyós, amb una rica diversitat paisatgística. La confluència del Ter i el Ritort crea una estructura en forma de "Y" que dibuixa el sistema de muntanyes de **Montfalgars** i **Costabona**, amb una elevada pluviometria (prop de 1.000 mm anuals) i l'afectació dels vents de llevant. Aquesta configuració natural contribueix tant a la biodiversitat com a l'atractiu turístic del territori.

La Vall de Camprodon és un referent en turisme actiu, cultural i natural, amb recursos destacats com el **Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser**, acreditat amb la Carta Europea de Turisme Sostenible, i un ric patrimoni arquitectònic romànic.

Aquest territori també és essencial pel **sector agrari** ja que les seves condicions climàtiques i geogràfiques permeten una activitat agrària i ramadera amb productes d'alt valor afegit, clau per al desenvolupament socioeconòmic de la zona.

4. METODOLOGIA DE TREBALL

La metodologia aplicada en aquest estudi ha combinat tècniques de recerca documental, recopilació de dades estadístiques i anàlisi d'informació. Aquesta aproximació mixta ha permès construir una diagnosi completa i detallada del sector agrari al territori estudiat. Les etapes principals del treball han estat les següents:

1. Cerca i anàlisis de dades estadístiques

S'han recopilat **dades estadístiques** mitjançant col·laboracions amb diverses fonts, com ara l'oficina comarcal del Departament d'Agricultura i la consulta de fonts d'informació públiques, com l'IDESCAT. La informació obtinguda inclou, entre altres aspectes, la superfície i els tipus de cultius, el nombre i les característiques de les explotacions agràries i ramaderes, el cens de caps de bestiar, així com dades sobre operadors ecològics i superfícies en producció ecològica.

Les dades analitzades reflecteixen tant la situació actual com l'evolució en els darrers anys (entre 15 i 40 anys, segons la disponibilitat). Els resultats s'han presentat en format de taules i gràfics, complementats amb interpretacions que permeten oferir una visió clara i comprensible del context territorial.

2. Recerca documental

S'han revisat documents estratègics, plans de desenvolupament i altres informes rellevants generats per organismes públics i privats. Aquesta revisió ha servit per entendre l'evolució històrica del sector agrari identificar línies d'actuació prèviament plantejades.

3. Identificació d'entitats clau per la dinamització del sector agrari local

S'ha elaborat un llistat d'entitats locals, tant públiques com privades, que han abordat prèviament les problemàtiques del sector agrari a la comarca. A més, s'han inclòs aquelles entitats que podrien tenir un paper estratègic en la implementació i desenvolupament de les iniciatives previstes en el projecte.

4. Anàlisi i redacció del document

La informació recopilada ha estat analitzada en profunditat per estructurar els continguts del document segons els següents apartats:

- **Context del sector agrari:** Dades quantitatives i qualitatives que permeten entendre la situació actual del sector
- **Dinamització agrària local:** Descripció de les entitats de dinamització, projectes previs i necessitats expressades pels agents del territori.

Aquest enfocament garanteix una diagnosi rigorosa i ajustada a la realitat del territori, aportant les bases per a la planificació de futures accions de dinamització i desenvolupament agrari.

5. EL SECTOR AGRARI HISTÒRIC I ACTUAL A L'ÀMBIT TERRITORIAL

La Vall de Camprodon és un territori típicament de muntanya on el sector agrari ha jugat un paper central en la seva economia i identitat. Històricament, les **explotacions ramaderes d'ovelles**, complementades amb vedells, poltres, gallines o conills, van ser la **base del sistema productiu**, aprofitant un territori especialment idoni per a la pastura però limitat per al conreu. Aquesta diversificació va permetre a les explotacions familiars adaptar-se a les característiques d'un entorn agrest, on l'autosuficiència era clau.

Amb l'arribada de la industrialització durant el **segle XX, les explotacions familiars tradicionals van patir un declivi progressiu**. Aquest canvi va estar marcat per l'**abandonament** de la diversificació ramadera i agrícola que havia caracteritzat el sector, donant pas a una especialització en la cria de vedells en règim extensiu. Tot i que aquest model ha esdevingut predominant, també ha generat una **dependència excessiva d'un tipus de producció que exposa el sector a riscos significatius**, com les fluctuacions de preus en el mercat global, les crisis sanitàries en el bestiar o les dificultats per accedir a canals de comercialització rendibles.

D'altra banda, la creixent **dependència del turisme** com a principal motor econòmic de la Vall ha desplaçat el sector primari a un segon pla. Això no només ha afectat la percepció social sobre la importància de l'activitat agrària, sinó que també ha incrementat la vulnerabilitat del territori. El paisatge, que constitueix un dels principals atractius per al turisme, depèn en gran mesura del manteniment de les activitats agrícoles i ramaderes. Sense elles, es corre el risc de degradació ambiental, abandonament de terres i pèrdua de biodiversitat. A més, l'economia basada en el turisme pot ser especialment inestable, com es va evidenciar durant la crisi de la COVID-19, i deixa el territori menys preparat per fer front als reptes socioeconòmics i climàtics.

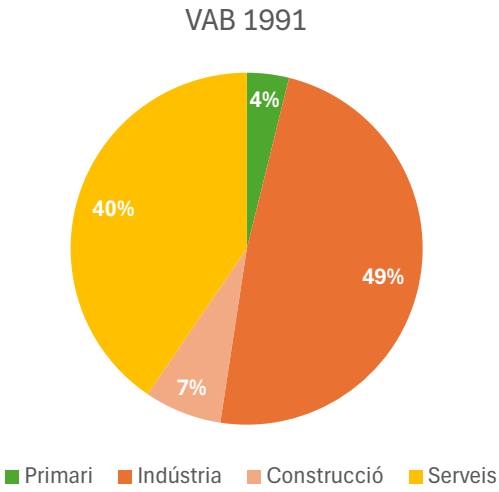
En aquest context, resulta imprescindible abordar aquests reptes de manera integrada tal com planteja el projecte "Valls Circulars", **fomentant la diversificació del sector enfortint les sinergies entre aquest i el turisme, i promovent un model econòmic més equilibrat i resilient** que asseguri el futur de la Vall i la seva comunitat.

Per entendre les dinàmiques del sector agrari a la Vall de Camprodon, cal aprofundir en **l'anàlisi de la seva evolució històrica i de l'estructura actual de les explotacions**, les activitats ramaderes i els usos del sòl. Aquest apartat té com a objectiu establir una base de coneixement sòlida que permeti identificar les necessitats i reptes del sector, així com les oportunitats de futur per impulsar la seva revitalització.

5.1. Economia i mercat de treball

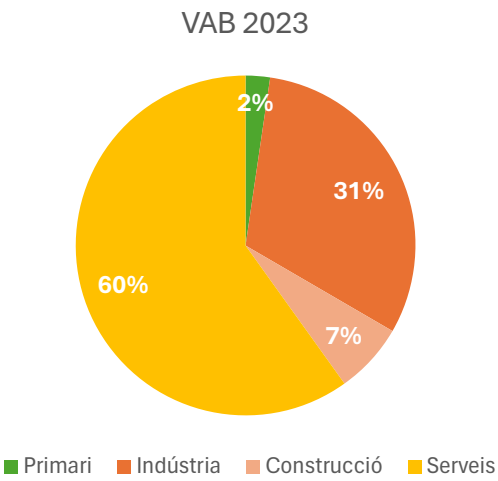
Els municipis de l'àmbit territorial tenen un passat agrari i ramader que configura el paisatge de camps de conreu i prats de pastura. No obstant, amb els anys, el **pes del sector primari dins l'economia local ha anat retrocedint davant un sector serveis** que cada cop pren més força en la configuració del VAB (valor afegit brut) comarcal. Tot i que el declivi de l'agricultura com a activitat econòmica al territori es va iniciar fa diversos segles, aquest procés s'ha intensificat i mantingut vigent en les darreres dècades, amb una reducció del **pes del sector primari dins del valor afegit brut (VAB) comarcal, que ha passat del 4% el 1991 al 2% el 2023**. Paral·lelament, el **sector serveis ha crescut de forma notable, augmentant del 40% al 60%** del VAB, reflectint una dependència creixent del turisme i altres activitats terciàries. Aquesta transició econòmica també ha afectat la indústria, que ha vist reduït el seu pes probablement a causa de la deslocalització i la transformació cap a models més especialitzats. Aquest canvi posa en evidència una **pèrdua de diversificació econòmica i una vulnerabilitat creixent** associada a la concentració en el sector serveis.

Gràfic 1. Pes del valor afegit brut (VAB) per sectors a la comarca del Ripollès. Any 1991

Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT 1991

Gràfic 2. Pes del valor afegit brut (VAB) per sectors a la comarca del Ripollès. Any 2023

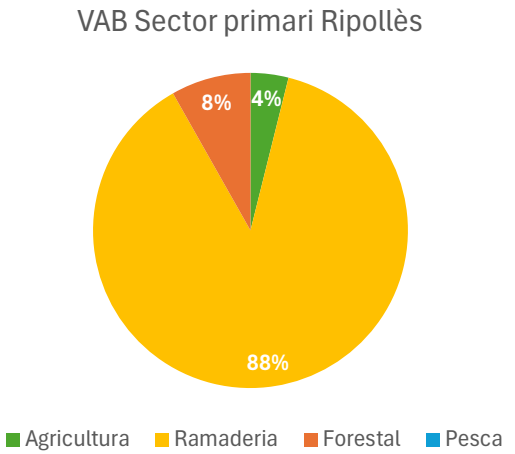

Elaboració pròpia a partir de l'Anuari Econòmic Comarcal del BBVA. Any 2024

El gràfic 3 presenta la distribució del **valor afegit brut (VAB)** per branca productiva dins del sector primari al Ripollès l'any 2023, oferint una visió clara sobre **quines activitats sostenen actualment aquest sector**. La **ramaderia** hi destaca com el principal motor econòmic, amb una **especialització notable en la cria de bestiar**, especialment **vedells en règim extensiu**. En canvi, l'agricultura i la silvicultura tenen un pes molt més reduït, fet que posa de manifest una estructura productiva altament concentrada en una sola activitat. Aquesta distribució reflecteix una forta especialització però també posa en evidència una baixa diversificació productiva dins del sector agrari de la comarca. **La dependència d'una única activitat fa que el sector sigui vulnerable davant crisis específiques**, com les fluctuacions de preus o problemes sanitaris, com recentment, la "llengua blava".

Aquesta situació subratlla la necessitat d'impulsar altres branques, com l'agricultura o la producció forestal sostenible, per equilibrar l'economia del sector primari i fer-la més resilient i multifuncional.

Gràfic 3. Pes del valor afegit brut (VAB) per branca productiva del sector primari. Any 2023

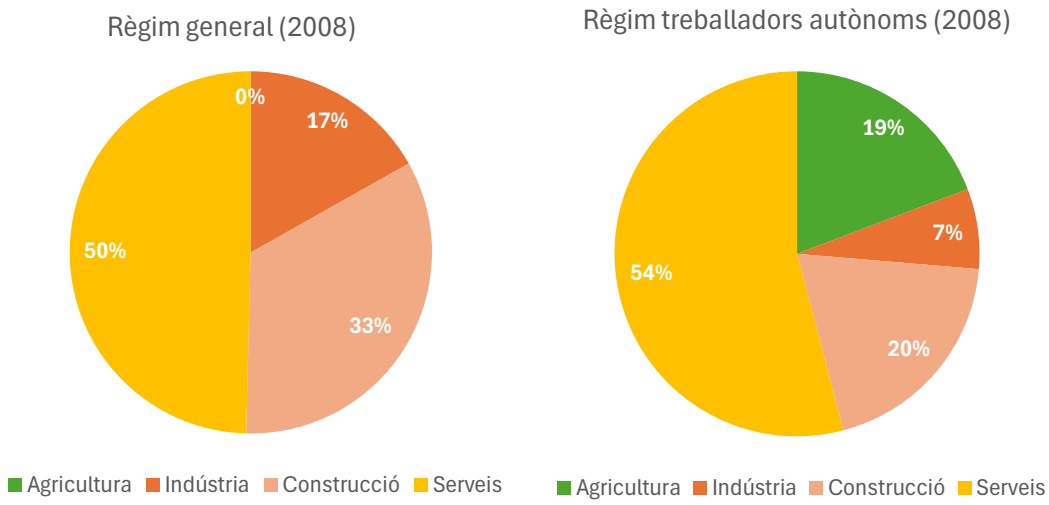

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Anuari Econòmic Comarcal del BBVA. Any 2024

En **termes d'ocupació**, les dades de l'any 2008, extretes de l'Observatori del Treball i Mercat Productiu, indiquen que 122 persones estaven afiliades al **sector primari** (incloent tant el règim general de la Seguretat Social com el règim especial de treballadors autònoms, RETA). Aquestes representaven un **8% del total d'afiliacions a la Vall de Camprodon**. Segons el règim d'afiliació, tal com es reflecteix en les gràfiques, el sector primari concentrava el 19% de les afiliacions al RETA, és a dir, gairebé **una de cada cinc persones autònomes treballava en activitats agrícoles**. En canvi, en el règim general, no es registraven persones afiliades al sector primari.

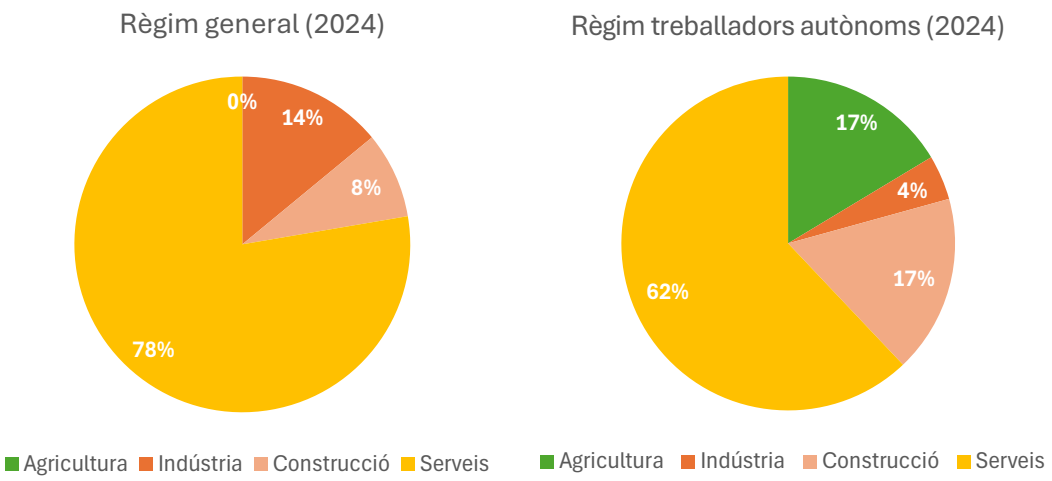
Comparant aquestes dades amb les de juny de 2024, es constata una reducció en el total d'afiliacions, que passen de 1.489 a 1.365. Aquesta disminució podria estar relacionada amb la pèrdua de població al territori o amb el progressiu envelliment de la població activa. Tots els sectors han experimentat una reducció percentual, tant en el règim general com en el d'autònoms, mentre que el sector serveis ha guanyat pes. **Pel que fa al sector primari, el nombre d'afiliats ha caigut fins a 95 persones, representant només un 7% del total** d'afiliacions al conjunt de la Vall de Camprodon.

Gràfic 4. Afiliacions segons règim laboral i sector d'ocupació a la Vall de Camprodon. Any 2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT, dades del juny del 2008

Gràfic 5. Afiliacions segons règim laboral i sector d'ocupació a la Vall de Camprodon. Any 2024

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT, dades del juny del 2024

Les **dades d'ocupació en el sector agrícola a nivell municipal**, presentades a la taula següent, reflecteixen una distribució desigual a la Vall de Camprodon. **Molló destaca com el municipi amb el percentatge més alt de població ocupada en l'agricultura**, amb un 19% del total d'afiliacions. En l'altre extrem, Camprodon presenta el percentatge més baix, amb només un 3% d'afiliacions al sector primari, seguit de Sant Pau de Segúries i Setcases, amb un 6% cadascun. Aquesta variabilitat posa de manifest diferències significatives en la rellevància de l'activitat agrària entre els municipis de la Vall, sent una representació baixa en tots els casos.

Taula 1. Afiliacions per sectors econòmics a nivell municipal. Any 2024

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
Llanars	15%	4%	22%	59%
Camprodon	3%	14%	10%	73%
Molló	19%	10%	10%	62%
Sant Pau de Segúries	6%	10%	13%	71%
Setcases	6%	0%	6%	89%
Vilallonga de Ter	13%	0%	21%	67%
Total	**7%**	**10%**	**12%**	**71%**

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT, juny 2024

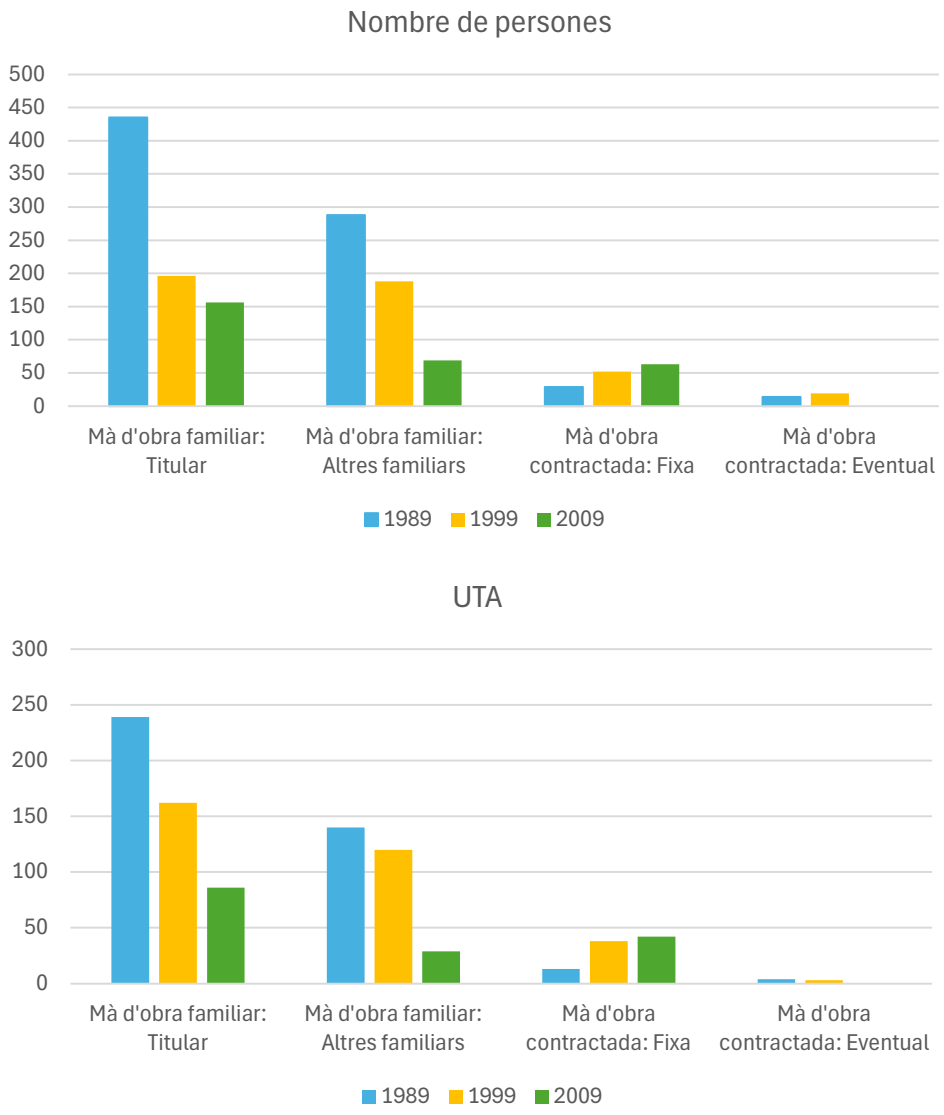
Les Unitats de Treball Agrari (UTA) són una mesura clau per quantificar la dedicació laboral al sector agrari, ja que permeten analitzar la sostenibilitat i l'organització del treball dins les explotacions. En el cas de les **Unitats de Treball Agrari Familiar (UTAF),** aquestes ofereixen una visió específica sobre la **implicació de les famílies en la gestió de les explotacions, així com la seva capacitat per mantenir l'activitat agrària sense dependre de mà d'obra externa**. Observar-ne l'evolució és essencial per identificar tendències com l'envelliment de la població activa, la pèrdua de relleu generacional o l'augment de la càrrega de treball individual, factors que influeixen directament en la viabilitat del sector primari.

El Gràfic 6 posa de manifest una reducció global en el nombre de persones implicades en el treball agrari a la Vall de Camprodon entre 1989 i 2009, un fet que es pot atribuir principalment a la

disminució del nombre d'explotacions agràries. Aquesta reducció de mà d'obra familiar ha estat compensada parcialment amb la contractació de treballadors assalariats (principalment personal fix), encara que aquesta substitució ha estat limitada.

La disminució del nombre de treballadors i treballadores de l'àmbit familiar (titulars, cònjuges i altres membres del nucli familiar) no s'ha traduït en una reducció proporcional de les Unitats de Treball Agrari (UTA). Aquest fenomen indica una redistribució de la càrrega laboral, amb menys persones assumint un volum de treball més elevat per tal de mantenir l'activitat de les explotacions.

Gràfic 6. Unitats de treball agrari (familiar i assalariada) a la Vall de Camprodon, 1989 - 2009

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

5.2. Evolució de les explotacions agràries

L'evolució del sector agrari a la Vall de Camprodon en les darreres dècades ha estat marcada per canvis estructurals profunds que han transformat la seva configuració i rellevància econòmica. **La reducció en el nombre d'explotacions agràries és una de les manifestacions més evidents d'aquest procés però no ha estat l'única transformació significativa.** Els canvis en l'orientació productiva, l'estructura de les explotacions i la intensificació de determinades activitats també han

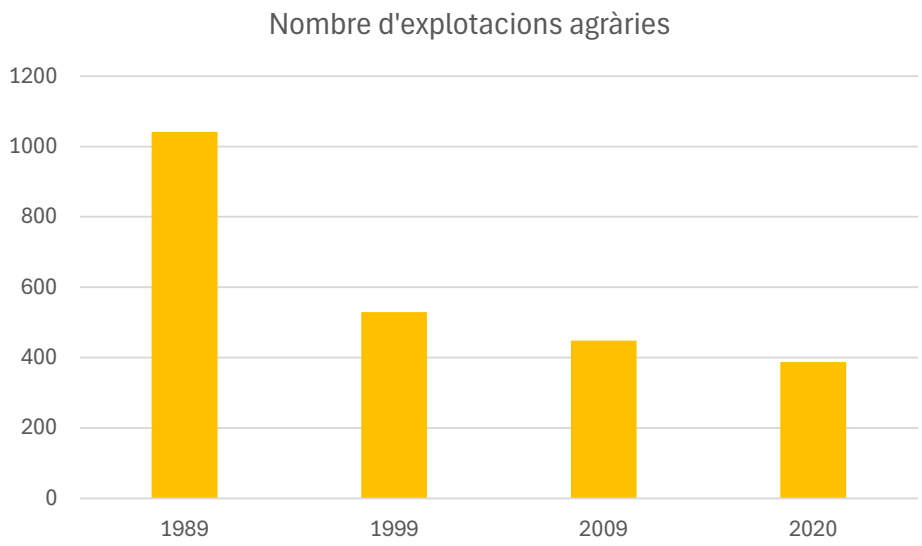
jugat un paper rellevant, reflectint l'adaptació del sector a les noves dinàmiques econòmiques i socials. Aquest apartat analitza aquestes transformacions, posant de relleu les tendències que han configurat el sector agrari actual

Durant la dècada dels 90, el sector agrari a Espanya va experimentar una transformació important, caracteritzada per una reducció substancial en el nombre d'explotacions agràries i una tendència cap a la concentració i especialització de la producció. Segons el Cens Agrari de 1999, elaborat per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), al conjunt de l'Estat espanyol van desaparèixer prop de 500.000 explotacions durant la dècada dels 90, la qual cosa representa una disminució del 21,7%.

Aquesta dinàmica es va reflectir també a Catalunya, on l'agricultura va experimentar una intensificació productiva per adaptar-se a les noves demandes del mercat i a la competència pels factors de producció. En el cas específic del **Ripollès, entre 1989 i 1999, es va produir una reducció de gairebé el 50% en el nombre d'explotacions agràries**, passant de més de 1.000 a poc més de 500. Tot i que la pèrdua d'explotacions va continuar en les dècades següents, aquesta es va produir de manera menys accelerada.

Aquestes dades posen de manifest una tendència generalitzada cap a la concentració de la terra i la professionalització del sector agrari, amb explotacions més grans i especialitzades que busquen millorar la seva eficiència i rendibilitat en un entorn econòmic cada cop més competitiu.

Gràfic 7. Evolució del nombre d'explotacions agràries al Ripollès

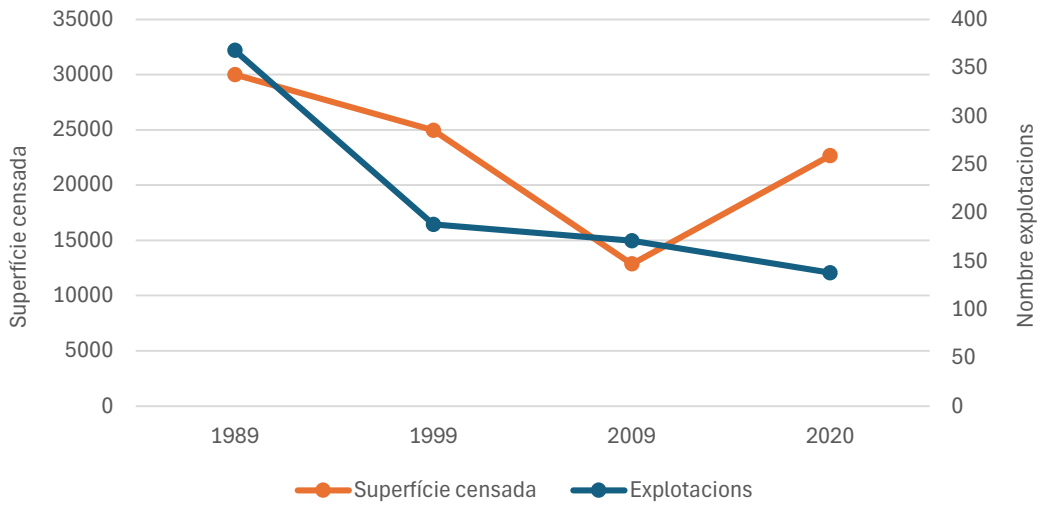
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

Si analitzem les dades de la Vall de Camprodon, podem observar dinàmiques similars a les descrites anteriorment. **El nombre d'explotacions agràries de la Vall va experimentar una reducció d'aproximadament el 50% durant la dècada dels 90**, una tendència que es va suavitzar en les dècades posteriors. Tot i aquesta disminució d'explotacions, la superfície censada no va patir una pèrdua proporcional; la seva reducció va ser més moderada i, fins i tot, va experimentar un augment significatiu a partir de 2009. Així, hi ha menys explotacions gestionant una major superfície.

El Gràfic 9 il·lustra la reducció progressiva del nombre d'explotacions ramaderes a la Vall de Camprodon entre 1989 i 2020, tot i que amb un ritme més moderat en comparació amb el conjunt de les explotacions agràries. Paral·lelament, es registra un augment en la capacitat total de les explotacions, fet que indica una tendència cap a la concentració i ampliació de la dimensió de les unitats ramaderes.

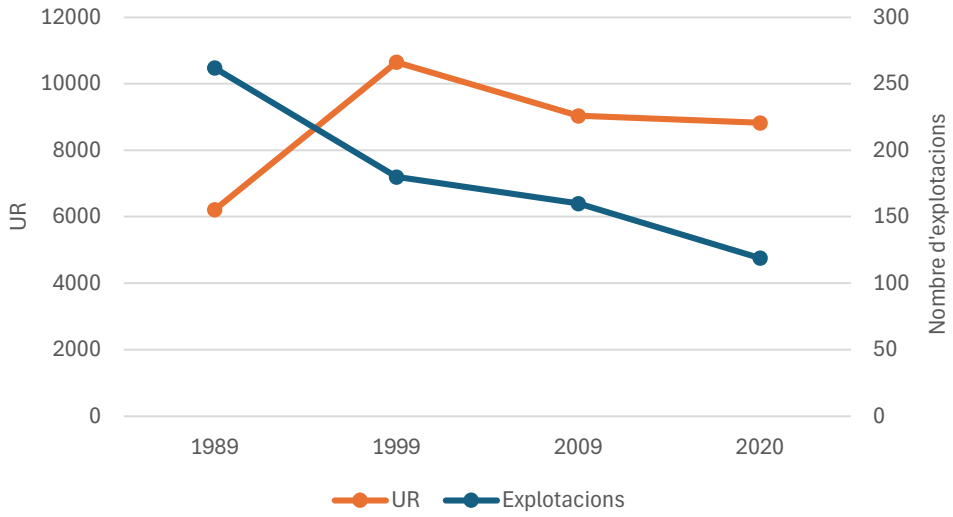
Aquesta evolució respon a una transformació estructural en el sector, amb explotacions més grans que busquen adaptar-se a les exigències del mercat, optimitzar la productivitat i garantir la seva sostenibilitat econòmica. Aquesta dinàmica posa en relleu la transició cap a models més especialitzats dins del sector ramader de la Vall.

Gràfic 8. Evolució del nombre d'explotacions agràries i superfície agrícola censada (1989-2020) Vall de Camprodon

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

Gràfic 9. Evolució del nombre d'explotacions ramaderes i capacitat (1989-2020) Vall de Camprodon

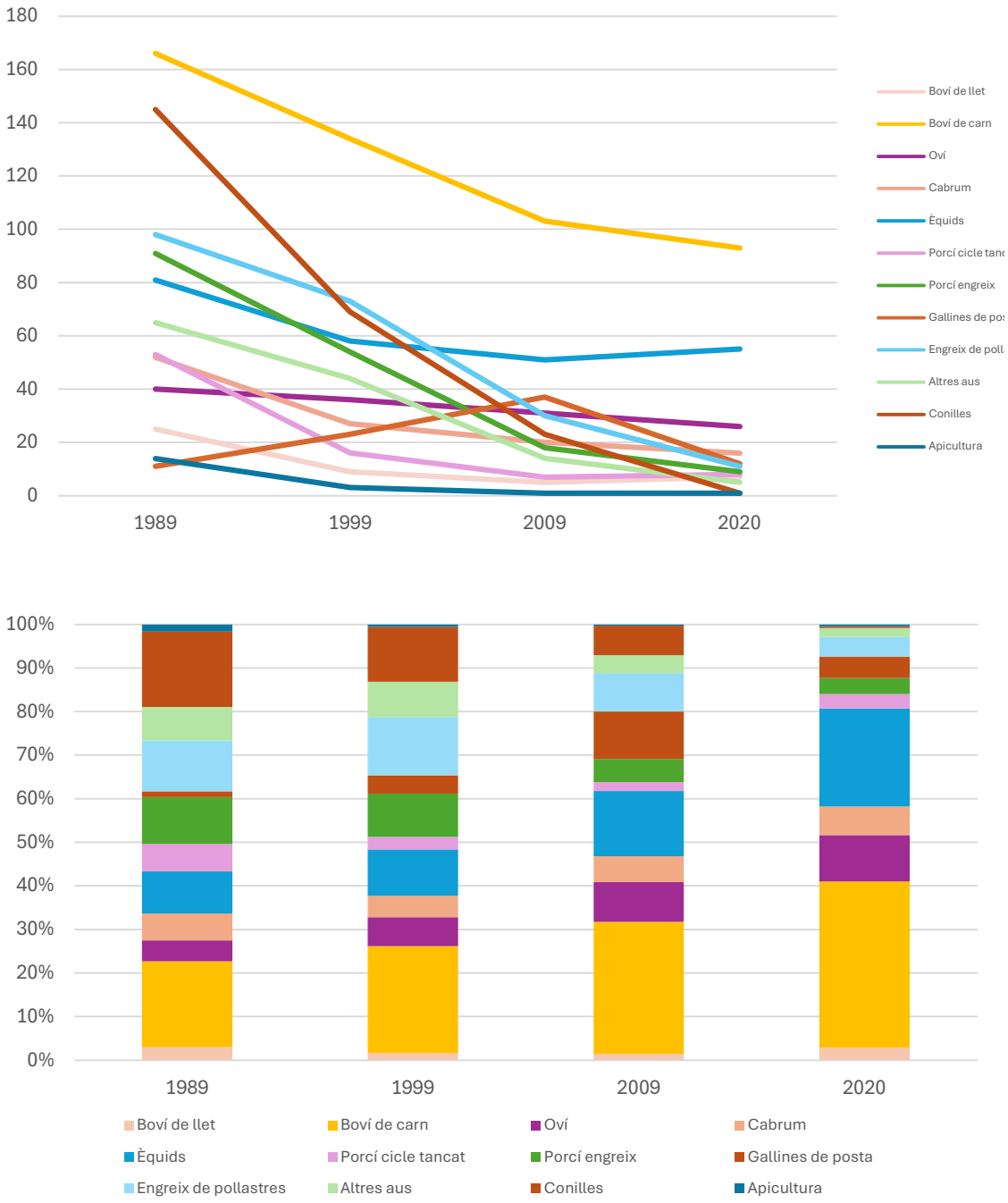

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

Aquest canvi en la dimensió i estructura de les explotacions és només una part del procés, ja que també ha implicat una modificació de l'orientació productiva, tal com es detalla al Gràfic 10.

El Gràfic 10 reflecteix canvis significatius en l'estructura productiva de les explotacions ramaderes a la Vall de Camprodon entre 1989 i 2020. En aquest període, s'observa una reducció generalitzada en el nombre total d'explotacions, amb una reorientació cap a determinades produccions específiques.

Gràfic 10. Evolució del nombre del nombre i la distribució de les explotacions ramaderes per orientació (1989 – 2020) Vall de Camprodon

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

Un dels canvis més destacats **és l'increment de la producció d'èquids**, impulsat principalment pel creixement de les explotacions dedicades a la cria de cavalls de raça CPC per a la producció de poltres. Aquesta orientació ha adquirit una rellevància creixent al territori, contribuint significativament a l'activitat ramadera actual.

Per contra, **altres produccions han patit una clara regressió**, com la producció de conills, que ha experimentat una reducció notable. En canvi, les explotacions d'oví han mostrat una major estabilitat, amb un cert manteniment en termes absoluts i un increment relatiu del seu pes percentual dins del total d'explotacions.

L'any 2020, les explotacions de boví de carn i d'equí representaven conjuntament més del 60% del total del territori, consolidant-se com les principals orientacions productives. Per contra, les explotacions de boví de llet, que mai havien estat majoritàries, han desaparegut pràcticament. Aquest fenomen és especialment evident a Sant Pau de Segúries, on el 1989 es concentrava la quasi totalitat de les explotacions de boví de llet de la Vall, però que van tancar progressivament durant la dècada dels 90.

Aquestes dades posen en evidència la reestructuració del sector ramader, amb una especialització més marcada en determinades activitats, adaptant-se als canvis en les demandes del mercat i les dinàmiques socioeconòmiques del territori.

5.3. Evolució de la renda agrària

Durant els darrers 30 o 40 anys, la **renda agrària** a Catalunya i també a la Vall, ha experimentat una pèrdua progressiva de pes en el conjunt de l'economia. Aquest indicador econòmic mesura la riquesa generada pel sector agrari en una regió determinada, un cop restats els costs de producció als ingressos de les explotacions agrícoles i ramaderes (procedents tant de de la venda dels seus productes com les subvencions rebudes).

Factors ja analitzats com la forta reducció de la població activa agrària o el procés de concentració de la producció expliquen en part aquesta pèrdua de rellevància. A continuació, analitzem altres elements que han contribuït a aquesta tendència.

- **Preus de mercat**

Una de les principals motivacions del projecte *Valls Circulars* ha estat la manca de rendibilitat de les explotacions de la Vall, causada en gran part per l'**estancament dels preus de venda** dels productes agraris i ramaders percebuts pels productors.

La globalització ha intensificat la pressió sobre aquests preus, tant per la competència de mercats internacionals com per la concentració del poder de distribució en grans cadenes comercials. Això ha limitat la capacitat dels productors per negociar preus més justos i ha reduït els marges de benefici, dificultant així la viabilitat econòmica de moltes explotacions.

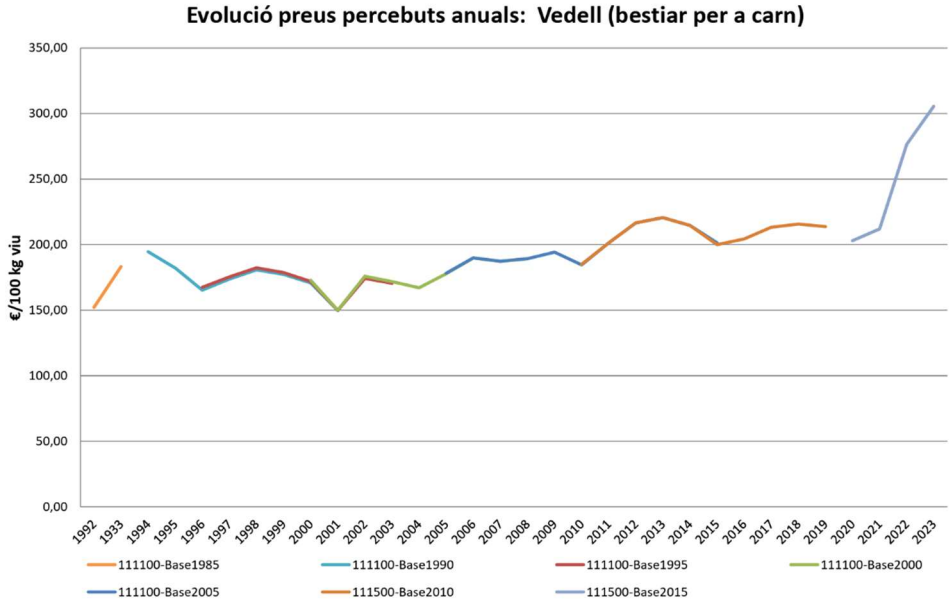
Un exemple clar és el vedell per a carn, un dels principals productes ramaders de la Vall. El següent gràfic mostra l'evolució anual dels preus percebuts pel bestiar destinat a carn (en €/100 kg viu) des de 1992 fins al 2023, basant-se en diverses sèries de dades i referències històriques.

Entre 1992 i 2017, els preus del vedell es mantenen relativament estables, amb algunes fluctuacions, però **sense increments sostinguts**. Cal destacar una caiguda notable entre 2001 i 2002 a causa de crisis sanitàries que van afectar el sector. A partir del 2010, es comença a observar una tendència a l'alça, amb pics destacats al voltant de 2013-2014.

Entre 2017 i 2020, els preus es mantenen estables, amb variacions lleus però sense canvis significatius en la tendència general. No obstant això, a partir del 2022, es produeix un augment molt pronunciat, amb màxims històrics el 2023 que superen els 300 €/100 kg viu. Aquest increment s'explica principalment per l'augment dels costos de producció (pinso, energia, combustibles) i la inflació generalitzada durant els anys 2021 i 2022, però **no reverteix en un increment de la rendibilitat de les explotacions ramaderes.**

Malgrat l'increment dels preus de mercat dels productes agrícoles i ramaders a Catalunya en els darrers anys, aquests no sempre han estat suficients per compensar l'encariment dels costos de producció, fet que continua afectant la rendibilitat del sector agrícola.

Gràfic 12. Evolució dels preus percebuts pel vedell de cria per al període 1992-2023 a Catalunya

Font: Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris

- **Ajudes a l'agricultura**

L'entrada de l'Estat espanyol a la Unió Europea el 1986 va comportar un canvi profund en les polítiques agràries, amb l'adaptació a la Política Agrària Comuna (PAC). Aquest sistema **ha passat d'un model de preus garantits a un sistema d'ajudes directes**, beneficiant especialment les explotacions més grans i generant dificultats per a moltes petites i mitjanes explotacions.

Quan Espanya va entrar a la Unió Europea el 1986, una de les principals conseqüències va ser l'adopció de les polítiques agràries comunes de la UE, conegudes com a PAC (Política Agrària Comuna). Aquesta política va marcar un gran canvi en la manera com es gestionaven les ajudes a l'agricultura i les seves condicions.

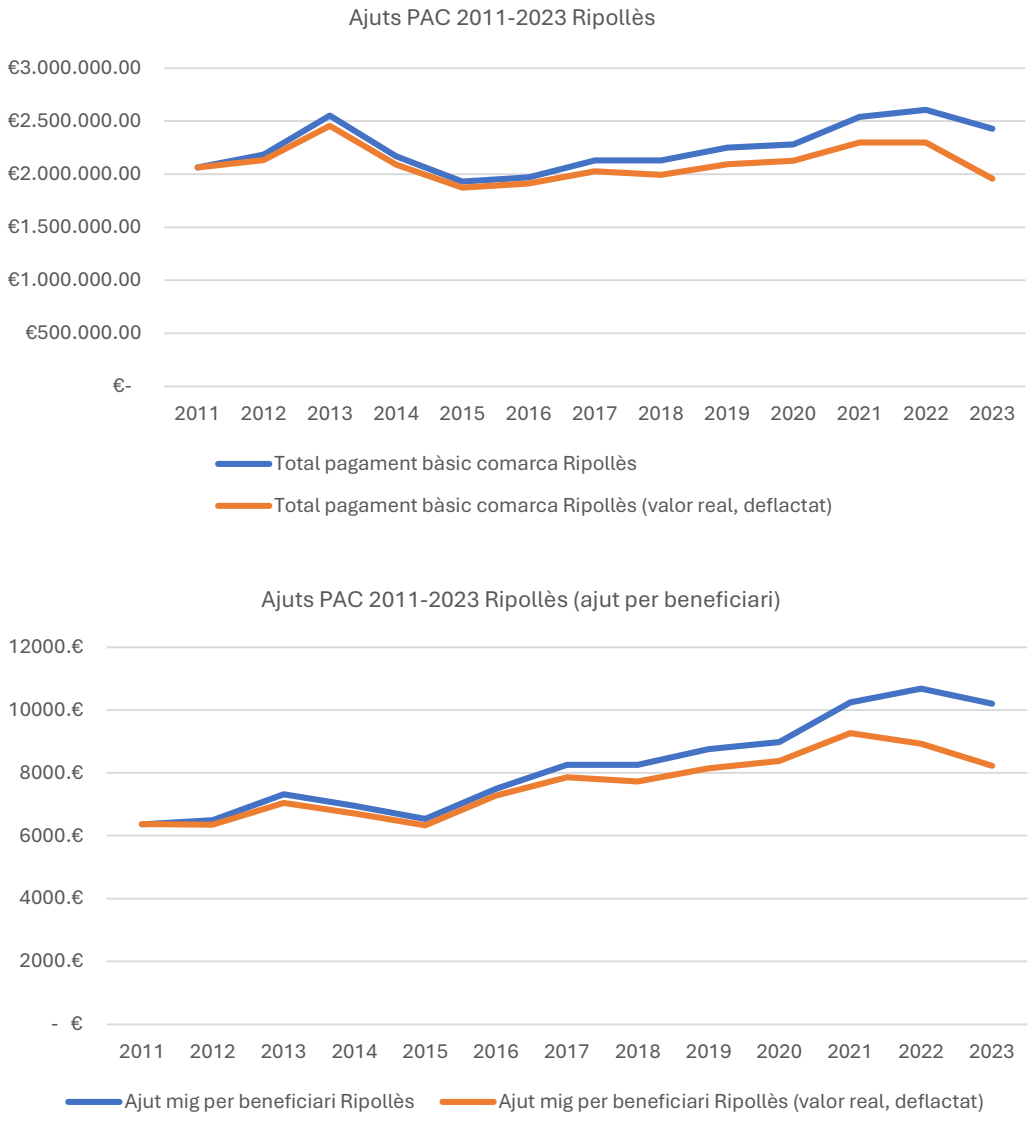
Abans de la PAC, el sistema agrari espanyol es basava en un model de "preus garantits", és a dir, els productes agrícoles tenien un preu fix que es garantia independentment de les condicions del mercat. Això protegia els agricultors, però també podia generar distorsions en el mercat, com l'excessiva producció de certs cultius.

Amb l'entrada a la UE i l'adopció de la PAC, el sistema va canviar. Es va passar a un model d'ajudes directes, on l'objectiu era donar suport als agricultors mitjançant subvencions directes per hectàrea, en lloc de garantir-los uns preus fixos. Això va beneficiar sobretot les explotacions més grans, que podien obtenir ajudes més elevades gràcies a la seva mida i producció. D'altra banda, les petites i mitjanes explotacions van tenir més dificultats per competir en aquest nou sistema, ja que les ajudes no eren tan elevades per hectàrea i els costos d'adaptació a la nova política eren més alts per a elles.

En les darreres dècades, **les ajudes s'han anat reorientant cap a pràctiques més sostenibles i a la producció ecològica**, fet que ha afavorit determinats sectors i territoris amb capacitat d'adaptació a aquests requeriments.

Els següents gràfics mostren l'evolució dels ajuts de la Política Agrària Comuna (PAC) al Ripollès entre 2011 i 2023, tant pel que fa al total de pagaments rebuts a la comarca com a l'ajut mitjà per beneficiari. En tots dos casos, es presenten les dades en termes nominals i deflactats, és a dir, ajustats a la inflació per reflectir el valor real dels ajuts al llarg del temps.

Gràfic 13. Evolució de les ajudes directes al Ripollès 2011-2023

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Portal de dades obertes de la Generalitat

El total d'ajuts va assolir el seu màxim el 2013, superant els 2,5 milions d'euros, una xifra que no es tornaria a recuperar fins al 2021. Pel que fa a l'ajut mitjà per beneficiari, s'observa un increment sostingut amb algunes fluctuacions, passant d'uns 6.000 euros el 2011 a gairebé 11.000 euros el 2021. Això indica que, malgrat les baixades en el total d'ajuts en certs períodes, els fons han tendit a concentrar-se en un nombre menor d'explotacions existents.

Fins al 2017, l'ajut real deflactat es manté proper a l'ajut total, és a dir, ajustat segons la inflació i sense afectar significativament el poder adquisitiu dels agricultors. A partir d'aleshores, la diferència entre ambdós valors s'amplia progressivament fins assolir el seu màxim al 2022, evidenciant l'erosió del poder adquisitiu d'aquests ajuts a causa de la inflació.

Cal considerar també les diferents reformes de la PAC, que han reorientat les ajudes cap a models de producció més sostenibles. **L'ajut bàsic s'ha vist complementat amb altres pagaments** que premien la producció sostenible i de qualitat, com l'ajut per a la millora de la qualitat de la carn de boví, el pagament per pràctiques agrícoles beneficioses per al medi ambient, l'ajut associat a la ramaderia extensiva de boví de carn i, més recentment, els ecorègims. **Aquests ajuts beneficien especialment el model de producció característic de la Vall.**

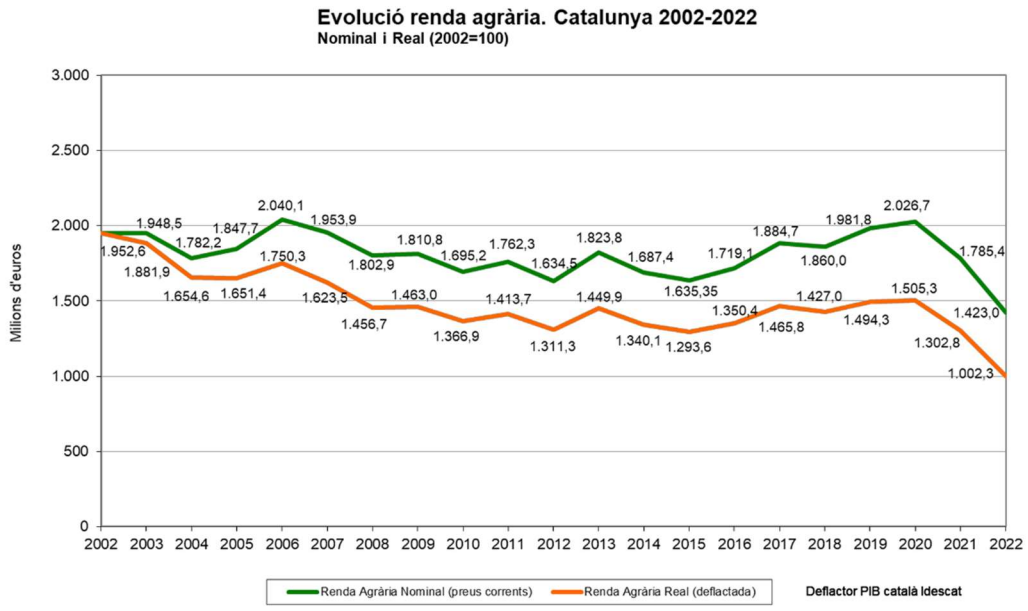
- **Costos de producció**

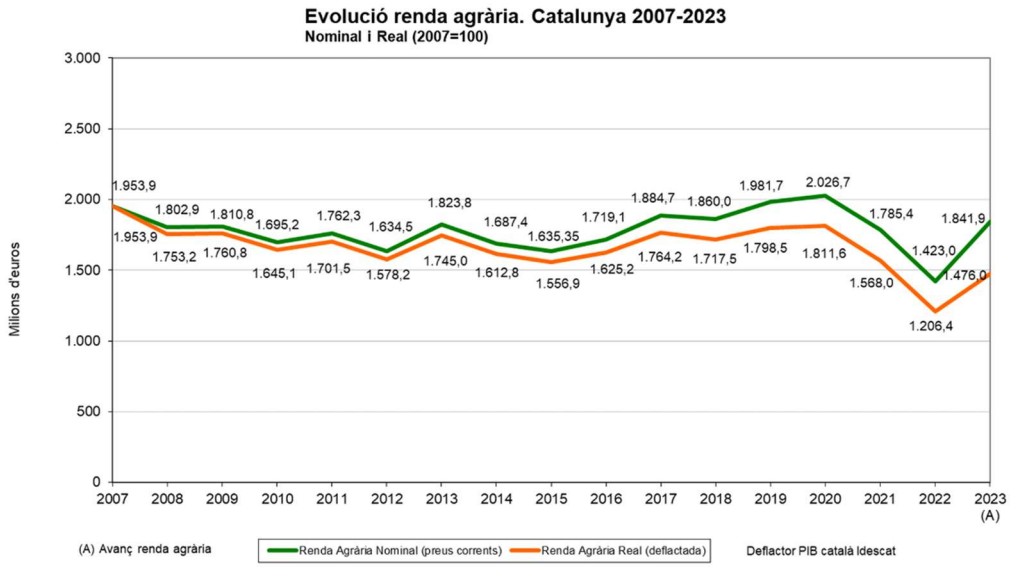
En els darrers anys, **els costos de producció han augmentat de manera considerable**, especialment per l'encariment dels inputs agrícoles essencials com els adobs, les llavors, el combustible i l'energia. Aquest increment ha reduït els marges de benefici de moltes explotacions, posant en risc la seva viabilitat econòmica, especialment en el cas de les petites i mitjanes, que tenen menys capacitat per absorbir costos i menys poder de negociació amb distribuïdors i escorxadors.

Els consums intermedis, que inclouen els béns i serveis consumits durant el procés productiu, han registrat un fort increment en els darrers anys. **Els principals responsables d'aquesta pujada han estat els aliments per al bestiar, seguits per l'energia, els carburants i els fertilitzants**. Aquesta tendència ha tingut un impacte directe en la renda agrària.

A la gràfica següent es pot observar l'evolució de la renda agrària a Catalunya entre el 2002 i el 2023, tant en termes nominals (a preus corrents) com en termes reals (deflactada, és a dir, descomptant la inflació). L'any 2020 es va assolir un dels nivells més alts de renda, però el 2021 es va produir una caiguda del 11,63% en la renda agrària real, com a conseqüència de l'augment dels costos derivat de la guerra d'Ucraïna i de les tensions als mercats energètics.

Gràfic 14. Evolució de la renda agrària a Catalunya 2002-2023

Font: Full d'estimació de la Renda Agrària 2023, DARP

El 2022 va ser especialment complicat per al sector, ja que a l'elevat nivell de costos iniciat el 2021 s'hi van sumar condicions climàtiques adverses, com la sequera i les gelades, que van afectar greument les produccions de secà i la fruita fresca i seca. La renda agrària es va situar en 1.423,04 milions d'euros, un 20,30% menys que l'any anterior. En termes d'augment percentual, els increments més destacats van ser en energia, carburants i lubricants (+56,14%) i aliments per al bestiar (+30,08%).

L'any 2023, la renda agrària a Catalunya es va situar en 1.675,8 milions d'euros, registrant un increment del 14,79% en termes reals. Malgrat aquest augment, **la renda agrària continua en nivells històricament baixos** i encara se situa per sota de la mitjana dels darrers anys, segons les estimacions del Gabinet Tècnic del Departament. Paral·lelament, es preveu una disminució del valor de la producció agrícola (-8,85%), principalment a causa de la reducció de produccions per sequera i de la caiguda dels preus dels cereals.

Pel que fa als consums intermedis, s'observa una estabilització, amb un lleuger increment del volum consumit (+2,71%) però una reducció dels preus mitjans (-2,51%). La davallada del preu de l'energia (-22,57%), dels fertilitzants (-19,05%) i dels aliments per al bestiar (-2,13%) ha contribuït a aquesta estabilització. Tot i així, els costos de producció continuen augmentant a un ritme més accelerat que el preu de venda, reduint el marge de benefici del ramader. Aquesta situació és especialment preocupant quan els costos dels pinsos i altres inputs es disparen, però la demanda no pot absorbir increments de preus massa elevats.

L'any 2022, la renda agrària deflactada va assolir mínims històrics i, malgrat l'increment registrat el 2023, continua en nivells molt baixos. Aquesta situació evidencia la necessitat d'estratègies que garanteixin la sostenibilitat econòmica de les explotacions agràries en un context de costos creixents i de mercats volàtils.

5.4. Característiques actuals de les explotacions agràries

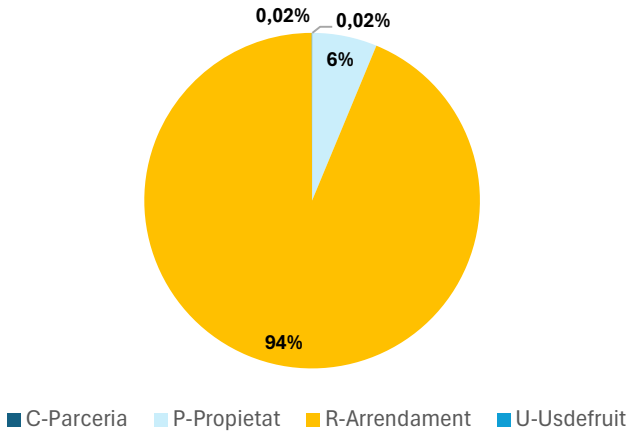
L'estructura actual de les explotacions agràries a la Vall de Camprodon és el resultat de dècades de transformacions econòmiques i socials que han redefinit el sector agrari de la Vall. Aquest apartat analitza les principals característiques d'aquestes explotacions, basant-se en les dades declarades a la **DUN 2024** i al **GTR**, facilitades per l'**Oficina Comarcal del Ripollès**. Les dades corresponen al

conjunt dels sis municipis que conformen la Vall de Camprodon i exclouen les explotacions d'autoconsum.

Aquesta anàlisi se centra en aspectes com la superfície de cultiu, els usos del sòl, les activitats ramaderes i la incidència de la producció ecològica, amb l'objectiu d'oferir una visió clara i detallada de l'estat actual del sector. Així mateix, aquest apartat aprofundeix en aspectes la tipologia de tinença de terres productives o en l'edat i el gènere dels titulars d'explotació, que són indicadors clau per avaluar el relleu generacional i la diversitat en el sector.

També es presta especial atenció a la incorporació de joves agricultors, analitzant les dades sobre ajuts a la instal·lació, les seves orientacions productives i el paper que tenen en la renovació del sector agrari. Aquest conjunt d'informació proporciona una visió integral de l'estat actual de les explotacions i de les seves dinàmiques i reptes.

Gràfic 15. Distribució de les explotacions per règim de tinença de terres, Vall de Camprodon 2024

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

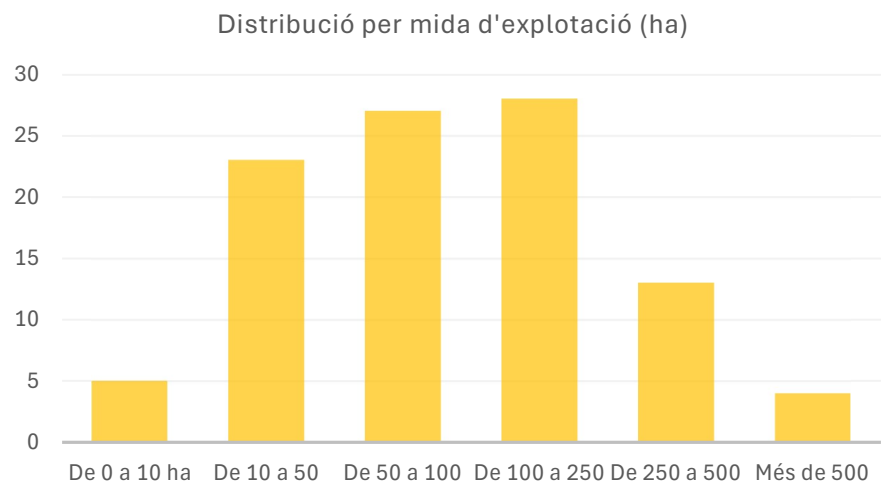
El règim de tinença de les terres agrícoles a la Vall de Camprodon l'any 2024 posa en evidència una clara predominança del **règim d'arrendament** sobre la propietat de les terres agrícoles. Del total de **14.230 hectàrees declarades** al 2024 per **101 titulars d'explotacions agràries**, només un **6% de les terres són de propietat**, mentre que la resta es gestionen sota contractes d'arrendament.

Aquestes xifres contrasten amb la tendència observada al conjunt de Catalunya, on gairebé el **40% de les terres agrícoles** es gestionen en **règim de propietat**. Aquesta especificitat del territori, caracteritzat per explotacions de muntanya, reflecteix tant les dinàmiques històriques de tinença com la realitat econòmica d'una zona amb alt valor paisatgístic i limitacions per a la compra de terres.

Aquesta situació genera implicacions directes per a la gestió agrària, especialment pel que fa a la seguretat a llarg termini en l'ús de les terres i les inversions necessàries per garantir la sostenibilitat de les explotacions.

La distribució de la superfície agrícola a la Vall de Camprodon revela una clara prevalença de **grans explotacions**, amb un valor mitjà per declarant de **140 hectàrees**. El **55% dels declarants** gestionen superfícies compreses entre les **50 i les 250 hectàrees**, destacant especialment el grup d'entre **100 i 250 hectàrees** com el més habitual al territori.

Gràfic 16. Distribució de les explotacions per superfície (ha) a la Vall de Camprodon, 2024

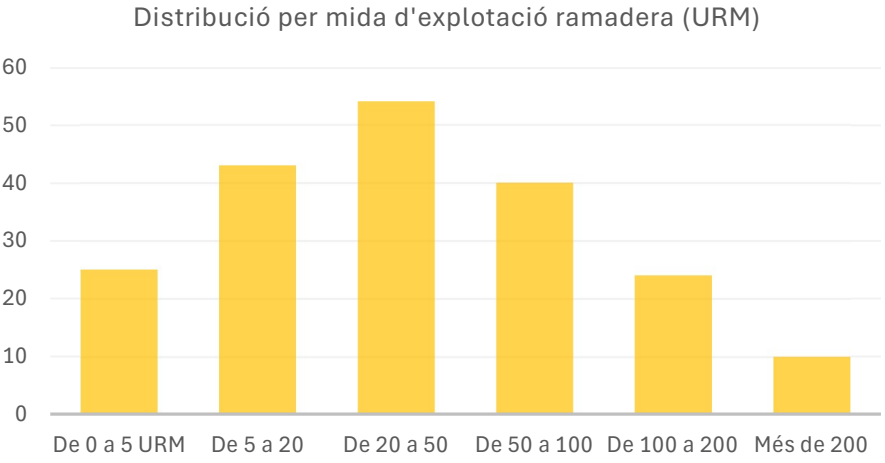
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

Aquesta configuració contrasta significativament amb la mitjana de Catalunya entre 2015 i 2019, on el grup predominant era el d'explotacions d'entre **1 i 15 hectàrees**. Aquesta diferència subratlla les especificitats de la Vall de Camprodon, marcada per una orografia de muntanya i unes condicions productives que afavoreixen la gestió de grans superfícies, sovint en règim d'arrendament. Aquest model de gestió implica reptes i oportunitats específiques per al territori.

Les dades sobre la capacitat de les explotacions ramaderes a la Vall de Camprodon mostren una mitjana de **43 Unitats Ramaderes (UR) per explotació**, amb el grup més nombrós situat entre les **20 i 50 UR**. Aquesta distribució reflecteix una predominança de **petites i mitjanes explotacions** al territori.

Les **Unitats Ramaderes (UR)** són una mesura estandarditzada que permet comparar explotacions amb diferents espècies ramaderes. Aquesta unitat s'obté aplicant un coeficient específic a cadascuna de les espècies i tipus de bestiar, oferint així una equivalència unificada per analitzar la capacitat productiva.

Gràfic 17. Distribució de les explotacions capacitat a la Vall de Camprodon, 2024

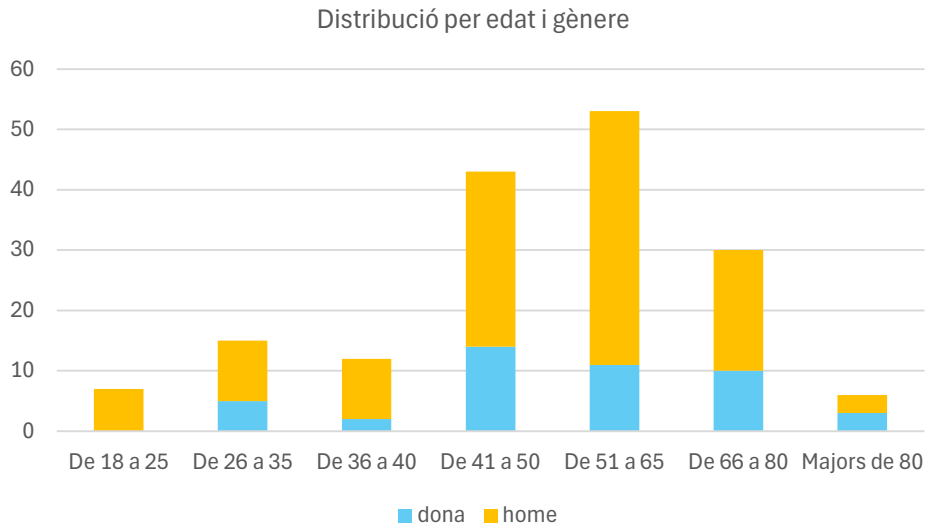

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

A nivell de Catalunya, la mitjana és superior, amb **60 UR per explotació**, destacant un pes majoritari de les **explotacions grans**, classificades entre **100 i 500 UR**. Això contrasta amb la configuració de la Vall, on el model ramader es manté similar a altres regions de muntanya, sovint amb una càrrega ramadera més baixa per explotació.

El Gràfic 18 analitza la distribució per **edat i gènere dels titulars d'explotacions ramaderes** a la Vall de Camprodon, les quals representen la tipologia d'explotació més comuna al territori i de l'única per a la qual es disposa d'informació detallada i actualitzada en aquest àmbit. Aquestes dades són especialment rellevants per entendre la dinàmica demogràfica del sector

Gràfic 18. Distribució de les explotacions ramaderes per edat i gènere, Vall de Camprodon (2024)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

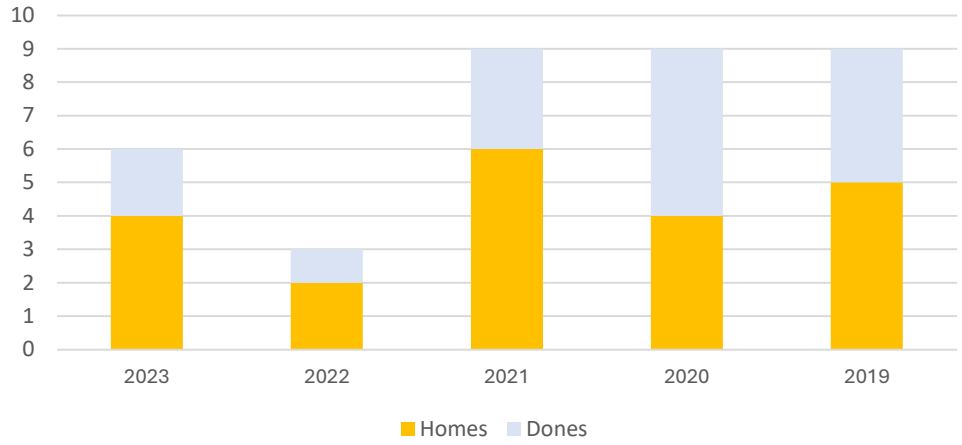
L'edat mitjana dels titulars d'explotacions ramaderes a la Vall de Camprodon és de **53 anys**, amb el grup més nombrós comprès entre els **51 i 65 anys**. Pel que fa al gènere, el **27% dels titulars són dones** i el **73% són homes**, destacant que el grup d'edat amb una major representació femenina és el dels **41 a 50 anys**.

També es percep un **cert rejoveniment** del sector: malgrat que encara hi ha un percentatge significatiu de titulars per sobre de l'edat de jubilació, s'observa una progressiva **incorporació de joves agricultors**, un aspecte que s'analitzarà amb més detall en el següent punt.

En el context català, les dades mostren un sector generalment més envellit i masculinitzat. Segons el Cens Agrari de 2020, l'edat mitjana dels titulars a Catalunyaés de **61 anys**, amb el grup més nombrós corresponent als **majors de 65 anys**. A més, només el **23% dels titulars són dones**, en contrast amb el **77% d'homes**. Això situa el sector ramader de la Vall de Camprodon en una posició lleugerament més equilibrada, amb una estructura demogràfica que reflecteix una millor adaptació al relleu generacional i una major presència femenina en comparació amb la mitjana catalana.

El **relleu generacional** al sector agrari és un dels reptes més significatius des de l'inici del procés d'industrialització, que va modificar profundament els sistemes productius i el model de gestió de les explotacions familiars. En les darreres dècades, els canvis socials, econòmics i culturals han afectat negativament la continuïtat generacional en el sector. Tot i això, en els darrers anys s'ha percebut un canvi en aquesta tendència, amb un **increment progressiu de persones joves** que assumeixen la gestió de les explotacions, de vegades, sense tradició agrícola prèvia.

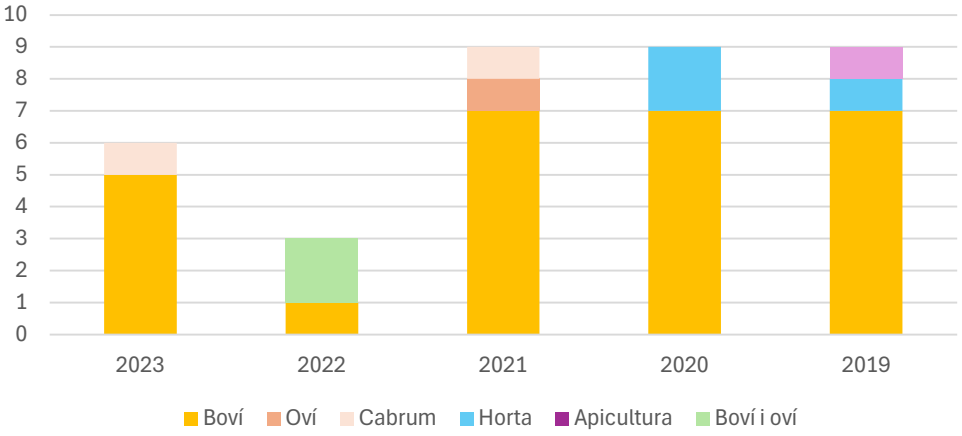
Gràfic 19. Expedients de sol·licitud de l'ajut a la instal·lació de joves agricultors al Ripollès per al període 2019 - 2023

Font: Elaboració pròpia a partir l'observatori del Planter Jove

El **Gràfic 19** analitza el nombre i la tipologia d'incorporacions al sector agrari a la comarca del Ripollès des de l'any 2019 fins al 2023. Durant aquest període, s'han acollit a l'ajut d'incorporació de joves un total de **36 persones a la comarca del Ripollès**, de les quals el **58% són homes** i el **42% dones**, amb una edat mitjana d'incorporació de **30 anys**. Aquestes dades reflecteixen una proporció de gènere més equilibrada en comparació amb generacions anteriors, indicant una major participació femenina en les noves incorporacions.

Gràfic 20. Expedients de sol·licitud de l'ajut a la instal·lació de joves agricultors i agricultores per tipologia d'orientació productiva al Ripollès. Període 2019 - 2023

Font: Elaboració pròpia a partir l'observatori del Planter Jove

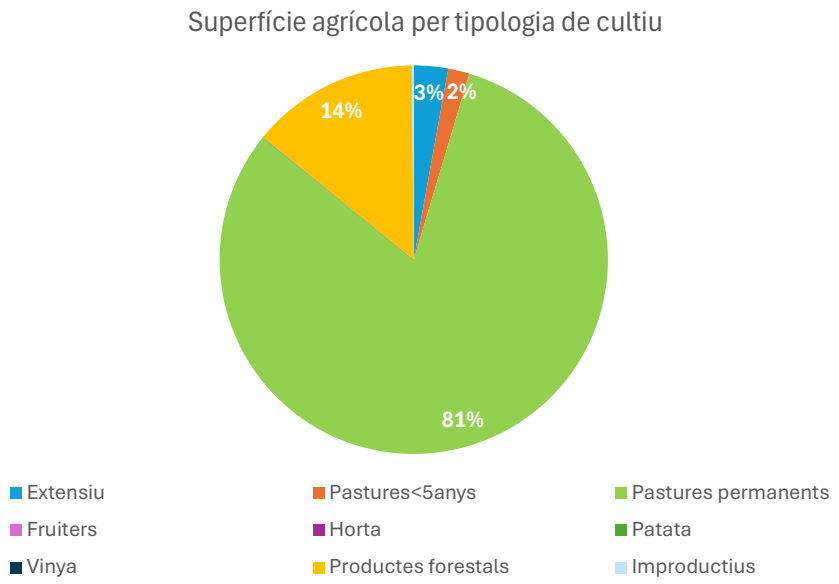
Pel que fa a l'**orientació productiva**, el **Gràfic 20** mostra que la cria de **boví** continua sent l'activitat predominant entre les noves incorporacions, representant el **75% dels casos**, seguida a molta distància per la producció hortícola, que agrupa només el **8% dels casos**. Aquestes dades subratllen la rellevància del sector ramader al territori i la preferència per activitats tradicionals, tot i que es percep un interès emergent per altres orientacions productives, encara que amb menor pes.

5.4.1 Superfície de cultiu i ús del sòl

La superfície de cultiu a la Vall de Camprodon és un element central per entendre l'activitat agrària al territori, especialment en relació amb la tipologia de cultius que s'hi desenvolupen. Aquest apartat analitza les principals categories de cultiu, incloent-hi els cultius herbacis, els cereals i els farratges, que constitueixen els pilars de la producció agrícola local.

Aquest enfocament permet identificar **com es distribueixen les terres productives entre les diferents tipologies de cultiu i quines són les preferències productives en un territori de muntanya** amb condicions específiques. Aquesta informació és clau per valorar l'estructura i la diversitat del sector agrari a la Vall de Camprodon i el seu potencial productiu.

Gràfic 21. Distribució de la superfície agrícola per tipologia de cultiu a la Vall de Camprodon, 2024

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

L'any 2024, a la Vall de Camprodon es van declarar un total de **14.230 hectàrees de sòl agroforestal**, distribuïdes en diverses categories d'ús. Tal com es mostra al **Gràfic 17**, la major part d'aquesta superfície, un **81%**, correspon a **pastures permanents**, que constitueixen la base principal de l'activitat ramadera del territori.

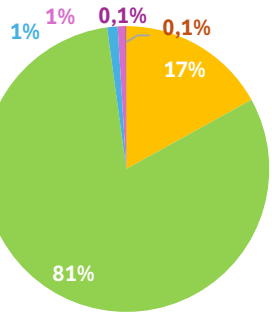
D'altra banda, un **14% de la superfície** es destina a **productes forestals**, reflectint la rellevància de la gestió forestal en un context de muntanya. Els **cultius extensius** representen un **3% del total**, seguits pels **prats de dall**, amb un **2%**, que tenen un paper més específic en l'alimentació del bestiar. Les superfícies dedicades a **fruiters, vinya, horta o patata** són mínimes i tenen un **pes residual** en el conjunt del sòl declarat, sense influència significativa en la configuració global del territori agroforestal.

Aquestes dades posen de manifest la predomini del model ramader extensiu al territori, basat principalment en l'aprofitament de les pastures, juntament amb la importància secundària però significativa de l'activitat forestal.

Si ens centrem exclusivament en les **hectàrees conreades** a la Vall de Camprodon, es constata que la pràctica totalitat d'aquesta superfície es dedica a **cultius herbacis**. Entre aquests, destaca que el **81% de la superfície es destina a cultius de farratges**, seguits pels cereals, que ocupen el 17% del total.

La resta de la superfície conreada es reparteix entre patata, horta i plantes aromàtiques, que representen una fracció mínima i anecdòtica en el conjunt del territori. Aquestes dades confirmen la clara priorització de **cultius vinculats a l'alimentació animal**, en coherència amb el predomini del model ramader extensiu a la Vall.

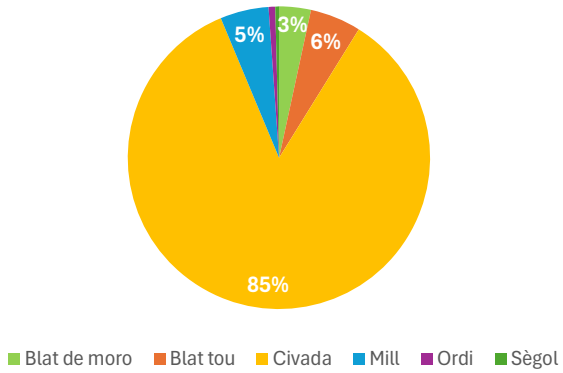
Gràfic 22. Tipologia de cultiu present en les parcel·les destinades a cultius herbacis a la Vall de Camprodon, 2024

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

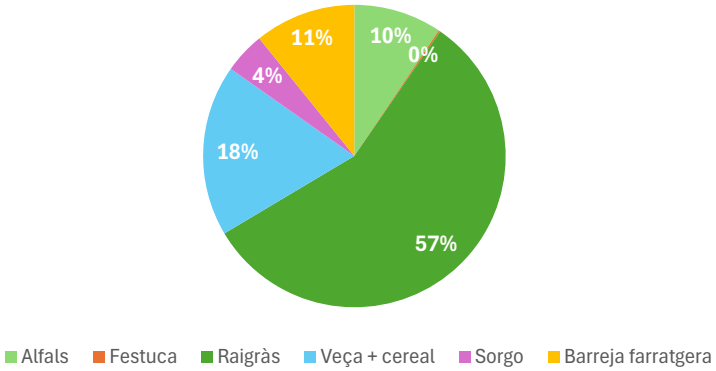
Els Gràfics 23 i 24 mostren la distribució de les superfícies conreades a la Vall de Camprodon segons la **tipologia de cultius de farratges** i la **producció de cereals**, que constitueixen la base per a l'alimentació del bestiar al territori.

Gràfic 23. Tipologia de cultiu de cereal de gra a la Vall de Camprodon, 2024

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

Gràfic 24. Tipologia de cultiu farratger a la Vall de Camprodon, 2024

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

Pel que fa als **cereals**, el **81% de la superfície** es dedica a la producció de **civada**, mentre que la resta es reparteix de manera més o menys uniforme entre altres varietats, com el **blat tou**, el **blat de moro**, el **mill** i el **sègol**, entre d'altres. En relació als **farratges**, el **57% de la superfície** es destina al conreu de **raigràs**, seguit, a molta distància, per l'**alfals**, les **barreges farratgeres** i les **barreges de veça amb cereal**.

5.4.2. Activitats ramaderes i cens de bestiar

Segons les dades del **GTR**, el portal de referència per a la gestió telemàtica ramadera, actualment a l'àmbit territorial de la **Vall de Camprodon** hi ha un total de **194 explotacions ramaderes**. Aquestes inclouen tant explotacions amb diferents orientacions productives sota una mateixa marca oficial com aquelles gestionades pel mateix titular. En conjunt, sumen **11.704,12** Unitats Ramaderes (UR). La següent taula presenta la distribució de les explotacions ramaderes segons la **tipologia de bestiar**,

Taula 2. Explotacions ramaderes i caps de bestiar a la Vall de Camprodon, 2024

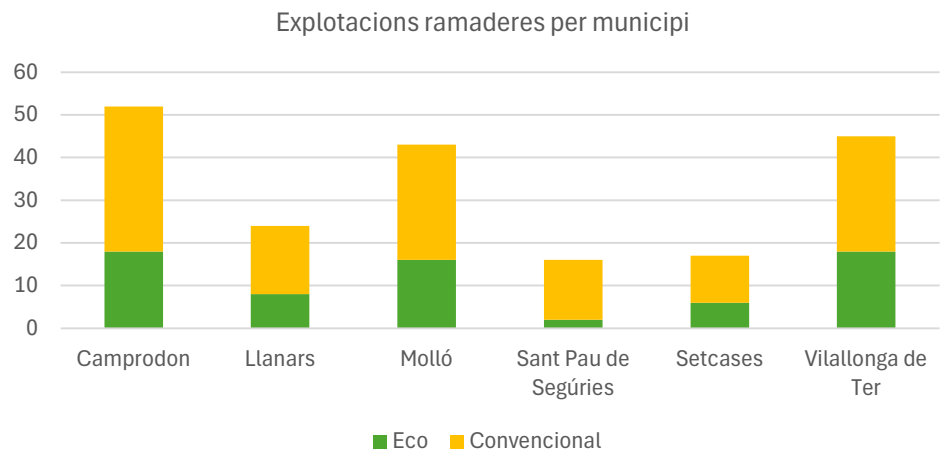
Espècie	Explotacions	URM
Apicultura	1	-
Boví	109	9587,4
Cabrum	9	36,3
Èquids	55	1351,7
Ànecs	1	-
Oví	19	426,32
Porcí	3	302,4
Total Vall de Camprodon	**194**	**11.704,12**

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

El Gràfic 25 presenta la distribució de les 194 explotacions ramaderes de la Vall de Camprodon **segons el municipi** on estan ubicades. Les dades evidencien una concentració desigual, amb una major presència d'explotacions en determinats municipis del territori, fet que pot estar condicionat per factors com l'orografia, la disponibilitat de pastures i la tradició ramadera local.

Els municipis amb més explotacions són Camprodon, **Vilallonga de Ter i Molló, en aquests dos darrers l'activitat ramadera presenta més rellevància ja que es tracta de municipis més petits.** Altres, com Sant Pau de Segúries o Setcases, presenten un menor nombre d'explotacions.

Gràfic 25. Distribució d'explotacions ramaderes per municipi, 2024

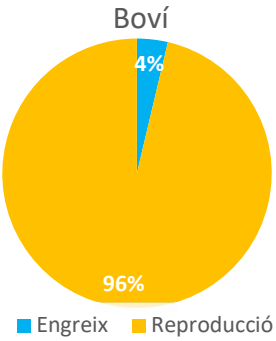
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

Actualment el boví de carn és l'activitat ramadera per excel·lència a la regió. Com vèiem en l'apartat anterior, la tendència dels últims anys ha sigut la de reduir el nombre d'explotacions i a augmentar la mitjana d'animals en cada granja. Des de l'any 1989 s'han reduït les explotacions de boví de carn de **167 a 109, mentre el nombre total d'animals adults ha passat de 4.087 a 5.562. Aquestes**

dades mostren com la mitjana de caps de bestiar per explotació ha passat de 24,5 a 51 animals.

La major part d'aquestes explotacions es dediquen a **la cria de vedells, sent l'engreix una activitat molt minoritària** al territori, amb només un 4% d'explotacions.

Gràfic 26. Distribució d'explotacions de boví per orientació productiva a la Vall de Camprodon 2024

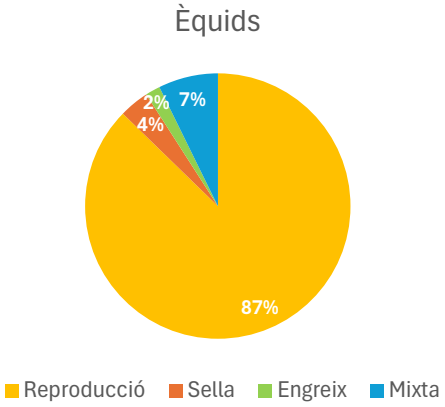

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

El sector equí és un dels que ha experimentat un creixement més destacat en els últims anys, especialment gràcies a **l'impuls de la raça Cavall Pirinenc Català**. Aquesta raça, d'orientació principalment càrnica, és originària dels Pirineus Catalans, especialment de les comarques de la Cerdanya, Pallars Sobirà, Ripollès, Vall d'Aran, Pallars Jussà, Alta Ribagorça i Alt Urgell. La seva definició i promoció han estat impulsades des de 2004, contribuint al seu creixement i reconeixement.

La majoria de les explotacions de la comarca tenen un **nombre reduït de caps de bestiar**, amb una mitjana de 11 animals per explotació. Les dades mostren que, en la seva majoria, les explotacions equines són un **complement a altres orientacions productives**. La major part d'aquestes explotacions es destinen a la cria de poltres, mentre que l'activitat d'engreix és molt minoritària al territori.

Gràfic 27. Distribució d'explotacions d'equí per orientació productiva a la Vall de Camprodon 2024

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Oficina Comarcal del Ripollès

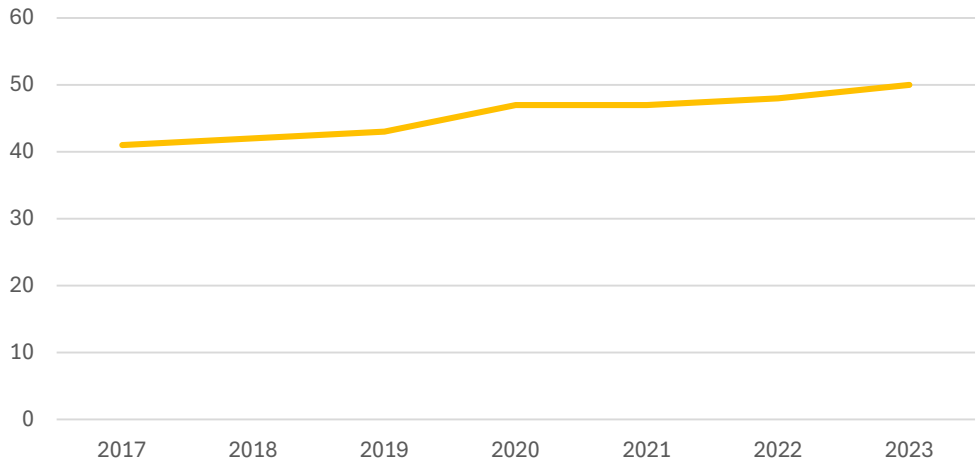
Finalment, pel que fa a les explotacions **d'oví i cabrum**, la totalitat de les explotacions de la regió es dediquen exclusivament a l'engreix de xais i cabrits. En l'actualitat, no existeixen explotacions dedicades a la producció de llet a la zona.

5.4.3. Producció ecològica al territori

El sector de la **producció ecològica** ha experimentat un creixement significatiu en els darrers anys, tant a **Catalunya** com a la comarca del **Ripollès**, i aquesta tendència es reflecteix també a la **Vall de Camprodon**. Aquest model productiu, basat en la sostenibilitat ambiental i l'aprofitament responsable dels recursos, no només contribueix a la preservació dels ecosistemes locals, sinó que també implica un **increment en la valorització dels productes agraris i ramaders**, responent a la demanda creixent de consumidors per aliments de qualitat i produïts de manera responsable.

El gràfic que es presenta en aquest apartat il·lustra l'**augment constant i sostingut del nombre d'operadors ecològics al territori**, amb dades que abasten del 2017 al 2023 per al conjunt dels municipis de la Vall. Aquest creixement no només demostra una major implicació del sector agrari en la producció ecològica, sinó també una oportunitat per millorar la rendibilitat i competitivitat de les explotacions en un context de canvi climàtic i nous paradigmes de consum. A partir del 2011, l'increment del nombre d'operadors es va veure impulsat per l'entrada de nous productors motivats per l'orientació de les polítiques agràries cap a models més sostenibles i pel suport d'ajuts específics per a la conversió a l'agricultura ecològica. Aquestes noves incorporacions van contribuir a consolidar el sector ecològic, fent-lo més diversificat i resilient davant dels reptes econòmics i ambientals actuals.

Gràfic 28. Evolució del nombre d'operadors inscrits a la Vall de Camprodon

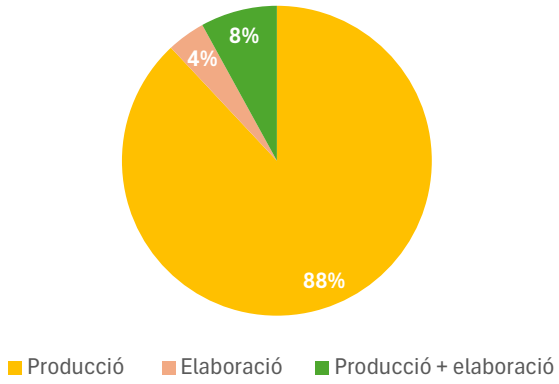
Font: Elaboració pròpia a partir de les estadístiques del CCPAE

L'increment del nombre d'operadors ecològics es deu, en part, al foment d'aquest model productiu mitjançant **ajuts i incentius específics**, que han actuat com a motor per a la transició. A més, la **similitud entre la producció ramadera extensiva i la producció ecològica** facilita aquesta adaptació, ja que els ajustos necessaris en la gestió diària són relativament mínims.

Aquesta proximitat en les pràctiques productives permet als ramaders adoptar el sistema ecològic sense canvis estructurals significatius, aprofitant els **beneficis associats a la valorització dels seus productes**, l'**accés a nous mercats** i una **major diferenciació competitiva** en un sector cada cop més exigent.

L'any 2023, a l'àmbit territorial de la Vall de Camprodon es comptabilitzaven un total de **50 operadors ecològics**, la majoria dels quals eren **productors**. Entre aquests, un 8% també elaboraven i/o etiquetaven els seus productes, mentre que un 4% eren exclusivament elaboradors.

Gràfic 29. Distribució dels operadors ecològics per tipus a la Vall de Camprodon. 2023

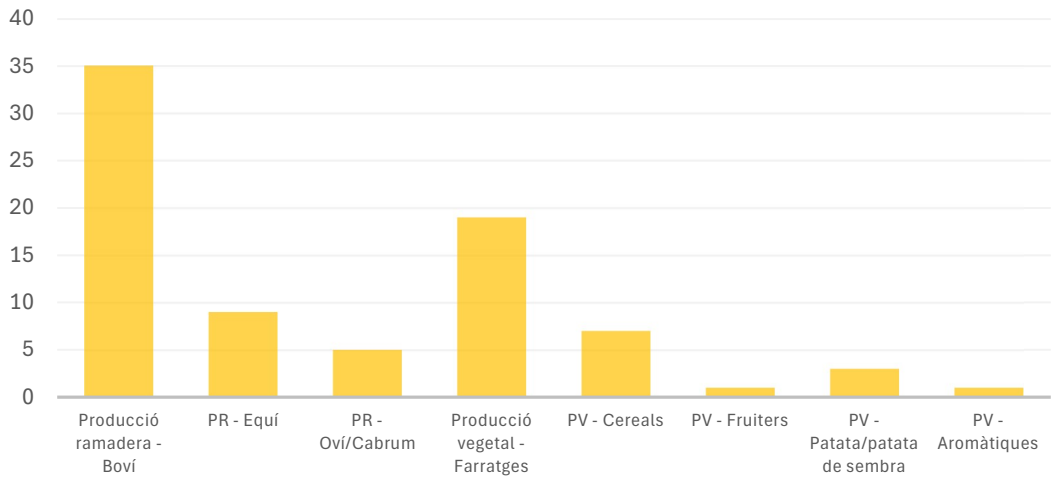
Font: Elaboració pròpia a partir de les estadístiques del CCPAE

L'**orientació productiva predominant** és clarament la **ramadera**, que representa un percentatge significatiu del total d'operadors ecològics. Molts dels productors ramaders combinen diverses orientacions dins de la seva activitat, com ara la cria d'oví o equí, i complementen aquesta producció amb la **inscripció de superfícies agrícoles destinades a farratges i cereals**, necessaris per alimentar el bestiar.

De manera menys habitual, també es registren operadors dedicats a **fruiters**, **patata** i **plantes aromàtiques**, que tenen un pes més reduït dins del conjunt del sector ecològic. Tot i això, aquestes activitats aporten diversitat productiva al territori i poden representar oportunitats de creixement en segments de mercat específics, especialment per als productes amb un alt valor afegit.

Aquestes dades evidencien la forta vinculació del sector ecològic amb la ramaderia extensiva i l'aprofitament de recursos locals, presentant encara marge per a la transformació de la producció o la diversificació productiva.

Gràfic 30. Tipologia de produccions inscrites pels operadors ecològics de la Vall de Camprodon. 2023

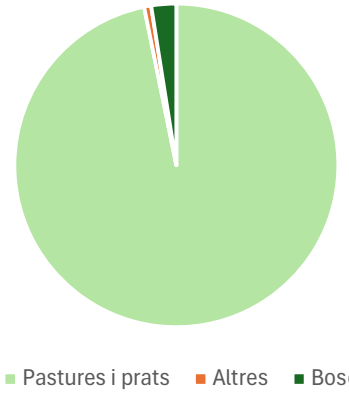
Font: Elaboració pròpia a partir de les estadístiques del CCPAE

Segons les dades del **Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE)**, l'any 2023 la Vall de Camprodon comptava amb un total de **9.050 hectàrees certificades com a ecològiques**. Aquesta superfície inclou diverses categories productives, com ara cultius llenyosos, cultius herbacis, prats i pastures, guarets tradicionals i boscos. D'aquestes hectàrees, un **8% es troben en**

procés de conversió, mentre que el **92% estan plenament certificades** com a agricultura ecològica.

La categoria més destacada és la de **prats i pastures**, que representen el **96% de la superfície agrària ecològica**, amb un total de **8.763 hectàrees**. Aquesta predominança posa de manifest la rellevància del model ramader extensiu al territori i l'aprofitament sostenible dels recursos naturals en la configuració de l'agricultura ecològica local.

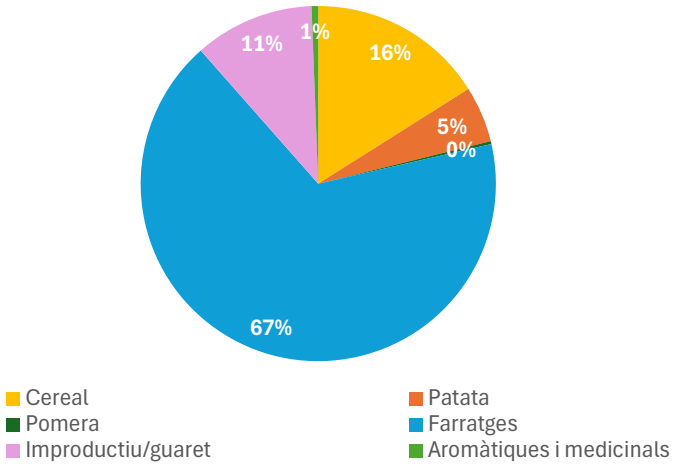
Gràfic 31. Distribució de la superfície inscrita a la Vall de Camprodon per tipologia. 2023

Font: Elaboració pròpia a partir de les estadístiques del CCPAE

Si s'analitza la **superfície conreada**, excloent les pastures, es pot observar que la **major part**, un **67%**, es destina a la producció de **farratges**, seguida per un **16% dedicada a cereals**. La resta de la superfície es reparteix entre **produccions destinades al consum humà**, que tenen un major valor al mercat, com ara la **patata**, la **patata de sembra**, la **pomera** i les **plantes aromàtiques**. Aquestes produccions, encara que amb un pes més reduït, contribueixen a la diversificació productiva i a l'increment del valor afegit de l'agricultura ecològica al territori.

Gràfic 32. Distribució de la superfície inscrita per tipus de conreu a la Vall de Camprodon. 2023

Font: Elaboració pròpia a partir de les estadístiques del CCPAE

Pel que fa a la **tipologia ramadera**, segons el nombre d'operadors, l'activitat predominant és la producció de **vaquí de carn, amb un total de 35 explotacions inscrites**. En segon lloc se situa la producció d'equí, seguida per la d'oví i cabrum, que tenen una presència més limitada. Aquesta distribució reflecteix la importància del bestiar de carn en el model ramader extensiu de la Vall de Camprodon, adaptat a les condicions de muntanya i a l'aprofitament de les pastures.

6. LA DINAMITZACIÓ AGRÀRIA LOCAL

Conscients de la necessitat de preservar i revitalitzar l'activitat agroramadera a la Vall de Camprodon, entitats públiques i privades han protagonitzat en els darrers anys un esforç col·lectiu per dinamitzar i potenciar la producció primària local. Aquestes accions han estat clau per posar en valor la qualitat i l'origen dels productes autòctons, alhora que han contribuït a impulsar l'economia local i a reforçar la identitat cultural i gastronòmica del territori.

Tot i que el cooperativisme té una presència limitada a la zona, les associacions ramaderes i l'actiu paper del sector terciari han esdevingut fonamentals per estructurar i enfortir el teixit productiu local. En aquest context, el treball conjunt entre els diferents agents ha permès fomentar el desenvolupament sostenible i la preservació del patrimoni agroalimentari.

Aquest apartat identifica els agents clau que participen en la dinamització agrària del territori, sintetitza les principals conclusions d'estudis i diagnosis prèvies i descriu les iniciatives locals destacades que han contribuït a construir un model de producció resilient, sostenible i arrelat a la Vall de Camprodon.

6.1. Entitats de dinamització

6.1.1. Entitats públiques

- **Mancomunitat de la Vall de Camprodon**

La **Mancomunitat de la Vall de Camprodon** és una entitat supramunicipal que agrupa els municipis de Camprodon, Llanars, Molló, Sant Pau de Segúries, Setcases i Vilallonga de Ter**,** amb l'objectiu de coordinar esforços i impulsar el desenvolupament econòmic, social i cultural de la vall. Creada l'any 1976, aquesta institució actua com a punt de referència per al territori, promovent projectes i iniciatives que beneficien el conjunt de la població i reforcen l'estructura productiva local.

En l'àmbit agrari, la Mancomunitat treballa activament per enfortir i adaptar el sector primari als reptes actuals. Una de les seves accions més destacades és el **Projecte Valls Circulars**, que busca fer front al canvi climàtic mitjançant la implementació de pràctiques de bioeconomia circular. Aquesta iniciativa, desenvolupada en col·laboració amb la Fundació Comunitària de la Vall de Camprodon, ajuda joves pagesos a mantenir les seves explotacions i a explorar nous productes amb alt valor afegit, promovent alhora la sostenibilitat ambiental.

També impulsa **iniciatives de bioeconomia**, com la conservació de la biodiversitat mitjançant tècniques de cultiu sostenible, la gestió integrada de superfícies forestals i el foment del pasturatge extensiu. Aquestes accions contribueixen a mantenir el paisatge, reduir el risc d'incendis i millorar la qualitat del sòl, alhora que reforcen la viabilitat econòmica de les explotacions ramaderes.

La Mancomunitat també destaca per la seva tasca de **promoció del producte local**, amb projectes centrats en la creació de marques de qualitat per productes com la patata de muntanya, els embotits artesanals i els formatges. Paral·lelament, fomenta canals curts de comercialització, ofereix formació als productors i col·labora amb el sector turístic per posar en valor els productes agroalimentaris de la vall.

Aquest conjunt d'iniciatives evidencia el paper fonamental de la Mancomunitat en la dinamització del sector agrari de la Vall de Camprodon, assegurant-ne la sostenibilitat econòmica i ambiental a llarg termini.

- **Consell Comarcal del Ripollès**

El **Consell Comarcal del Ripollès** és l'organisme supramunicipal encarregat de coordinar i impulsar iniciatives a la comarca amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida de la seva població i promoure el desenvolupament sostenible del territori. En l'àmbit agrari, el Consell Comarcal té un paper clau en la dinamització i el suport als sectors agrícola i ramader, considerats pilars fonamentals de l'economia i la identitat local.

Entre les seves actuacions destacades hi ha les inversions en les i**nfraestructures de mobilitat i connectivitat de les zones agràries** o la organització de **jornades tècniques i formacions** dirigides a professionals del sector primari, enfocades en tècniques de producció sostenible, innovació i adaptació al canvi climàtic.

El Consell comarcal també participa activament en el **Programa LEADER**, en col·laboració amb l'Associació per la Gestió del Programa LEADER Ripollès Ges Bisaura. Aquesta iniciativa fomenta el desenvolupament rural sostenible, promovent projectes que milloren la competitivitat del sector agroalimentari i diversifiquen l'economia local.

Una altra acció rellevant és el **suport a l'Escorxador del Ripollès (ERSA)**, una infraestructura clau per al sector ramader comarcal, que assegura un servei essencial per als productors locals i reforça la viabilitat de la ramaderia a petita escala.

El Consell Comarcal també destaca per les accions relacionades amb la **Marca de garantia 'Producte del Ripollès'**, una iniciativa que certifica la qualitat i l'origen dels productes agroalimentaris de la comarca. Aquesta certificació ajuda a incrementar la visibilitat i la valorització dels productes tant a nivell local com en mercats externs i s'exposa més àmpliament en els propers punts.

Finalment, a través de l'**Agenda 21 Comarcal del Ripollès**, s'han elaborat plans d'acció que inclouen mesures per promoure una agricultura i una ramaderia més sostenibles, amb pràctiques respectuoses amb el medi ambient i la biodiversitat.

6.1.2. Entitats de desenvolupament local

- **Agència de Desenvolupament del Ripollès**

L'**Agència de Desenvolupament del Ripollès** és un ens consorcial públic que actua com a motor del desenvolupament econòmic i social de la comarca. L'Agència treballa per implementar accions que fomentin la cohesió territorial, l'augment de la competitivitat i el desenvolupament global del Ripollès.

En el sector agrari, l'Agència té un paper fonamental com a dinamitzadora i promotora de la producció agroalimentària local, considerant-la un element estratègic i de gran valor per al territori. Treballa activament en la **valorització i promoció dels productes agroalimentaris** a través de la **marca de garantia Producte del Ripollès**. També gestiona i dinamitza aquesta marca, a més d'oferir **assessorament tècnic i econòmic** als seus membres, fomentant la professionalització i la innovació dins del sector.

L'Agència organitza accions de **formació especialitzada** i **facilita l'intercanvi d'experiències** entre els agents de la cadena agroalimentària, promovent així el creixement i la sostenibilitat del sector. A més, ofereix **suport als nous projectes agraris** mitjançant iniciatives com l'Escola de

Pastors de Catalunya, espais test per a la posada en marxa de noves explotacions i l'assessorament i acompanyament personalitzat per a nous pagesos i pageses.

Entre els seus serveis, també destaca el **suport a la comercialització** i la **organització d'accions de promoció** per donar visibilitat als productes del Ripollès, alhora que fomenta la connexió entre productors, consumidors i altres agents del territori.

L'Agència combina aquesta tasca amb la seva participació en programes més amplis, com ara **Reempresa**, que facilita el **traspàs d'empreses, incloent-hi les agràries**, evitant el seu tancament i oferint noves oportunitats a emprenedors.

Amb aquest conjunt d'iniciatives, l'Agència de Desenvolupament del Ripollès es consolida com un actor essencial per a la dinamització del sector agroalimentari,

- **Associació Leader Ripollès Ges Bisaura**

L'**Associació per a la Gestió del Programa Leader Ripollès Ges Bisaura** és una entitat sense ànim de lucre reconeguda com a **Grup d'Acció Local (GAL)** pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Catalunya. Aquesta associació actua a la comarca del Ripollès i en vuit municipis del nord d'Osona, treballant per impulsar un **futur integrador, sostenible i intel·ligent** als territoris rurals que gestiona.

L'Associació té com a objectiu principal millorar el **benestar de les persones que viuen i treballen al territori rural**, fomentant el dinamisme empresarial, l'emprenedoria i el relleu generacional en tots els sectors productius. Un dels programes destacats en què participa és el **Reempresa de Catalunya**, que facilita el traspàs d'empreses en funcionament, evitant-ne el tancament i oferint oportunitats a nous emprenedors. Aquest programa promou la continuïtat d'empreses existents, garantint el manteniment de llocs de treball i el valor afegit generat al territori.

En l'àmbit agrari, l'associació treballa activament per **fomentar el relleu generacional** i l'emprenedoria al sector primari, assegurant la continuïtat de les explotacions agrícoles i ramaderes. Acompanyen els processos de relleu agrari i **promouen l'accés a terra** fèrtil a través d'eines específiques i accions formatives. També impulsen un **model productiu més divers i ecològic**, afavorint la ramaderia extensiva i regenerativa, i fomentant la transició energètica al sector agrari mitjançant formació, visites i accions de dinamització.

L'Associació també dona suport a **infraestructures col·lectives**, com l'escorxador de Ripoll, i treballa per instal·lar un **escorxador mòbil** a la Vall del Ges, Orís i Bisaura, millorant així la logística i els serveis per als ramaders del territori.

A més, promou **projectes d'economia circular**, orientats a la reutilització de recursos i la reducció de residus, i col·labora amb entitats com el Consorci Ripollès Desenvolupament i el Consorci de la Vall del Ges, Orís i Bisaura per apropar els seus serveis i recursos a les empreses i persones del territori.

6.1.3. Fundació comunitària de la Vall de Camprodon

La **Fundació Comunitària de la Vall de Camprodon (FCVC)** és una entitat sense ànim de lucre dedicada a millorar la qualitat de vida i el benestar dels habitants de la Vall. Mitjançant iniciatives innovadores, la fundació treballa per dinamitzar econòmicament, socialment, culturalment i

ambientalment el territori, promovent models sostenibles i resilients adaptats a les necessitats locals.

Una de les iniciatives més destacades és el **Projecte Valls Circulars**, desenvolupat en col·laboració amb la Mancomunitat de la Vall de Camprodon i finançat pel Ministeri per la Transició Ecològica. Aquest projecte té com a objectiu principal **millorar la rendibilitat de les explotacions agràries** del territori, promovent alhora la seva **adaptació al canvi climàtic**. Entre les accions específiques del projecte destaca la **implantació de parcel·les pilot de diversos cultius**, que permeten explorar solucions agràries innovadores i sostenibles, adaptades a les condicions locals. A més, es fomenta l'ús de pràctiques de bioeconomia circular per maximitzar l'eficiència en l'ús dels recursos naturals i augmentar la resiliència del sector agrari.

Aquest projecte s'alinea amb altres accions clau de la fundació, com el foment de la **bioeconomia circular**, que integra pràctiques agrícoles sostenibles amb la gestió eficient dels recursos naturals per garantir l'autosuficiència energètica de la vall. També es complementa amb iniciatives com els **projectes de silvopastura**, que combinen la ramaderia, l'agricultura i la gestió forestal per crear sistemes productius més resilients i sostenibles.

A més, la FCVC lidera el projecte **"Paisatges Agroforestals Resilients"**, finançat pels fons Next Generation de la Unió Europea, que té com a objectiu transformar terrenys forestals en zones de pastura, reduir el risc d'incendis i protegir la biodiversitat mitjançant una gestió forestal sostenible.

Amb aquestes accions, la **Fundació Comunitària de la Vall de Camprodon** reforça el seu compromís amb el desenvolupament sostenible i l'adaptació del sector primari als reptes actuals, contribuint alhora al benestar de la comunitat i a la preservació del territori.

6.1.4. Associacions ramaderes

Les associacions ramaderes de la Vall de Camprodon i el Ripollès són un pilar fonamental per al sector agrari del territori. Aquestes entitats agrupen ramaders i ramaderes amb l'objectiu comú de defensar els seus interessos, millorar les condicions de producció i garantir la qualitat dels productes locals. Alhora, exerceixen un paper clau en la promoció de pràctiques sostenibles, la preservació de races autòctones i el foment de la cohesió dins del sector ramader.

- **Associació de Ramaders del Ripollès**

L'**Associació de Ramaders del Ripollès** és una entitat que agrupa professionals del sector ramader de la comarca, amb l'objectiu de **promoure i defensar els interessos dels seus membres** i fomentar la qualitat i la comercialització dels seus productes. Aquesta associació té un paper clau en la dinamització del sector ramader local, assegurant la sostenibilitat econòmica i ambiental de les explotacions i posant en valor els productes autòctons.

Entre les seves iniciatives més destacades hi ha la creació de les marques de carn de boví de qualitat **Vedella de Ramaders del Ripollès** i **Vedella Blanca de Muntanya del Ripollès**, que garanteixen l'origen, la qualitat i el compliment de requisits tècnics específics. Aquestes marques certifiquen que els vedells són nascuts, criats i engreixats en explotacions de la comarca, seguint pràctiques de maneig respectuoses amb el **benestar animal** i alimentant-se amb **farratges naturals** i grans.

Un aspecte diferencial és la preservació i cria de la **Bruna dels Pirineus**, una raça autòctona adaptada als prats de muntanya, reconeguda per la seva excel·lent producció de carn. A més, alguns membres de l'associació han optat per la **producció ecològica**, la qual cosa reforça l'aposta per una ramaderia sostenible i de qualitat.

L'associació també participa en **esdeveniments gastronòmics**, com la temporada de la Vedella de Ramaders del Ripollès, on diversos restaurants de la comarca promocionen plats elaborats amb aquest producte local, posant en valor la **gastronomia del territori**. A més, col·labora amb altres entitats ramaderes, com l'Associació de Pastors del Ripollès i la Cooperativa Ramadera de Molló, per enfortir el sector i promoure sinergies.

Amb un fort compromís per la **marca de garantia "Producte del Ripollès"**, l'associació assegura que els seus productes compleixen els estàndards de qualitat i són representatius del territori, consolidant el seu paper com a referent en la promoció i defensa del sector ramader local.

- **Associació de Pastors del Ripollès**

L'Associació de Pastors del Ripollès és una entitat que agrupa professionals del sector oví i cabrum de la comarca, amb l'objectiu de **potenciar el sector, dignificar la professió de pastor i valorar els productes locals**. Aprofitant els extensos prats i pastures del Ripollès, l'associació treballa per millorar el funcionament de les explotacions ramaderes i reforçar l'organització col·lectiva del sector.

Una de les iniciatives més destacades de l'associació és la creació de la marca de qualitat "Oví i Cabrum de l'Associació de Pastors del Ripollès", que certifica el compliment d'uns estàndards específics per garantir la qualitat i l'origen dels xais i cabrits criats a la comarca. Aquests han de ser nascuts, criats i engreixats al Ripollès, alletats per les seves mares fins al sacrifici, i identificats segons la normativa vigent. Això permet diferenciar els productes locals i promoure'n la comercialització en mercats més amplis.

Entre les races destacades al territori, sobresurt **l'ovella ripollesa**, una raça autòctona adaptada a les condicions de muntanya, amb característiques com una prolificitat moderada, baixa mortalitat dels xais i una carn de gran qualitat. Els ramats solen ser gestionats en règim semiextensiu, combinant la pastura amb farratges i concentrats, i produeixen tant xai pasqual com xai lletó, una aposta recent que està guanyant pes al mercat.

A més de promoure la qualitat del producte, l'associació aborda desafiaments com la gestió de **l'excedent de llana,** buscant usos sostenibles per aquest material, **i defensa els productors locals davant la competència de grans superfícies comercials**. També col·labora amb altres entitats, com l'Escola de Pastors de Catalunya, per garantir **el relleu generacional** al sector, oferint formació a nous professionals i assegurant la continuïtat de l'ofici.

Amb aquestes accions, l'Associació de Pastors del Ripollès contribueix no només al desenvolupament econòmic del sector oví i cabrum, sinó també a la preservació del territori, reforçant la importància de la ramaderia com a eina de gestió ambiental i sostenibilitat.

- **Associació de Criadors d'Eugues de Muntanya del Ripollès**

L'**Associació de Criadors d'Eugues de Muntanya del Ripollès** és una entitat que agrupa més de 50 ramaders i ramaderes de la comarca dedicats a la cria del **Cavall Pirinenc Català (CPC)**. Aquesta raça autòctona, adaptada a les condicions de muntanya del Pirineu català, és un dels pilars de la ramaderia equina de la regió i contribueix tant al manteniment del patrimoni genètic com a la sostenibilitat del territori.

Els poltres són criats en règim **extensiu**, pasturant lliurement a les zones d'alta muntanya durant l'estiu i baixant a les valls a l'hivern. A la tardor, els ramats es concentren per a la fase d'engreix, un procés que garanteix una carn de gran qualitat. La majoria dels animals es comercialitzen a la **Tria de Mulats d'Espinavell**, un esdeveniment tradicional celebrat cada 13 d'octubre, tot i que només

cinc membres de l'associació tanquen el cercle productiu, engreixant els poltres fins a la seva comercialització final.

La **carn de poltre**, reconeguda per la seva tendresa, sabor lleugerament dolç, baix contingut en greixos i alt contingut en ferro, ha guanyat valor en els darrers anys com un aliment saludable i de qualitat. Alguns productors han innovat en la seva comercialització amb elaboracions com **embotits de carn de poltre**, diversificant l'oferta i arribant a nous mercats.

L'associació treballa per preservar i promoure **la raça Cavall Pirinenc Català**, nascuda dels encreuaments entre eugues autòctones i cavalls de carn introduïts al segle XX. Actualment, aquesta raça té un cens d'uns 5.000 animals, distribuïts principalment a les comarques del Pirineu i Prepirineu. A més de la producció de carn, els animals també s'utilitzen en activitats turístiques, ampliant les seves aplicacions al territori.

Entre les activitats de l'associació destaquen els **concursos morfològics**, com el Concurs Comarcal de Cavall Pirinenc Català, on es valoren les millors característiques dels exemplars. També participa en **fires i jornades gastronòmiques**, promovent la carn de poltre i difonent-ne les qualitats entre els consumidors.

Amb aquestes accions, l'Associació de Criadors d'Eugues de Muntanya del Ripollès reforça el valor del sector ramader equí, preserva les tradicions locals i contribueix al desenvolupament econòmic i cultural de la comarca.

- **Cooperativa ramadera de Molló**

La **Cooperativa Ramadera de Molló**, agrupa productors locals dedicats a l'agricultura i la ramaderia, destacant especialment per la producció de **trumfes de qualitat**. Aprofitant el clima rigorós, l'altitud i les característiques del sòl de zona, els membres de la cooperativa cultiven principalment la varietat **Kennebec**, coneguda per la seva versatilitat culinària i les seves excel·lents qualitats organolèptiques.

La cooperativa garanteix una **producció homogènia i certificada**, gràcies a unes directrius consensuades entre els productors. Les trumfes es comercialitzen en bosses i sacs etiquetats de diferents formats, tant a través de la cooperativa com directament pels pagesos.

Un dels moments destacats de l'any són les Fires **de la Trumfa de Molló i Vilallonga**, celebrades al setembre i octubre respectivament, on la cooperativa participa activament per promocionar i vendre aquest producte tradicional, donant a conèixer el seu valor tant als residents com als visitants. Amb aquestes accions, la cooperativa contribueix a preservar el conreu tradicional de les trumfes i a reforçar l'economia local.

- **Agrocàrnica de la Vall de Camprodon**

L'Agrocàrnica de la Vall de Camprodon és una cooperativa de carnissers fundada el 2010 i amb seu a Camprodon. L'entitat agrupa professionals del sector carni de la Val i una de les seves tasques més rellevants és la gestió de l'escorxador municipal de Camprodon, un equipament fonamental per a la cadena de valor de la carn a la comarca.

- **Associació de Bruna Catalana del Pirineu**

L'Associació de Bruna Catalana del Pirineu és una entitat ramadera comarcal amb seu a Sant Joan de les Abadesses, dedicada a la promoció, millora i preservació de la raça Bruna dels Pirineus a la

comarca del Ripollès. L'entitat es dedicada a la promoció i millora de la raça Bruna dels Pirineus a la comarca del Ripollès i forma part de la Federació Catalana de la Raça Bruna dels Pirineus (FEBRUPI), que coordina i implementa els programes de millora genètica, control de rendiments i preservació de la diversitat genètica de la raça Vaca Bruna dels Pirineus.

6.1.5. Associacions gastronòmiques

Les sinergies entre la gastronomia i el món agrari i són innegables a la Vall de Camprodon i al Ripollès en general i mostren un fort compromís social. Els productors i professionals de la restauració han establert una tradició de treball conjunt, basada en la posada en valor dels productes locals i en la promoció d'una cuina arrelada al territori. Aquest esforç col·lectiu s'ha canalitzat a través de diverses associacions que persegueixen un objectiu comú: millorar contínuament la qualitat tant del producte com de l'oferta gastronòmica, reforçant així la identitat culinària de la vall i contribuint al desenvolupament socioeconòmic de la regió.

- **Associació Producte del Ripollès**

L'**Associació Producte del Ripollès**, creada el desembre de 2017, és una entitat que aglutina productors i elaboradors agroalimentaris de la comarca amb l'objectiu de promocionar conjuntament els productes locals sota la **marca de garantia "Producte del Ripollès"**. Aquesta marca, establerta el 2007, identifica productes produïts, transformats i/o elaborats al Ripollès que compleixen els estàndards de qualitat i amb un reglament d'ús específic.

L'associació, formada actualment per **una seixantena de socis**, ha esdevingut un punt de trobada per productors i elaboradors que abans estaven organitzats per grups específics (ramaders, pastors, petits elaboradors, carnisseres i xarcuteres). Ara, sota una única entitat, treballen de manera conjunta no només per a la **promoció dels seus productes**, sinó també per al **desenvolupament econòmic del sector agroalimentari** i la defensa d'un ofici tradicional arrelat al territori.

Entre les seves iniciatives recents destaca la **creació d'espais web** que faciliten als consumidors la localització de punts de venda i degustació, així com informació sobre els productes i els seus productors.

Amb una junta directiva formada per representants de diversos sectors, l'Associació Producte del Ripollès s'erigeix com un actor clau per reforçar la identitat agroalimentària de la comarca, garantir la qualitat dels productes i assegurar que el patrimoni gastronòmic del Ripollès arribi a nous mercats i consumidors.

- **Les Cuines de la Vall de Camprodon**

L'**Associació Cultural i Gastronòmica Cuines de la Vall de Camprodon**, creada el 2005 i recentment desapareguda, agrupava diversos establiments de restauració de la vall amb l'objectiu de **preservar i promoure el patrimoni gastronòmic local**. L'associació ha treballat per posar en valor els productes autòctons, com la **trumfa** i el **poltre**, que formen part de la marca de garantia "Producte del Ripollès".

Des de la seva creació, l'entitat va organitzar **temporades gastronòmiques** vinculades als productes locals i de temporada, com les de la **Matança** i la **Quaresma**, contribuint a difondre les tradicions culinàries de la zona. Amb una combinació de **tradició i innovació culinària**, les Cuines de la Vall de Camprodon han estat un motor de promoció de la riquesa cultural i gastronòmica del territori. Tot i aquesta important tasca, l'associació s'ha dissolt recentment, fet que suposa una

pèrdua per a la dinamització del sector gastronòmic local i posa de manifest la necessitat de continuar treballant en xarxa per donar suport i visibilitat als productes i la cuina del territori.

- **Associació de Carnissers i Xarcuters del Ripollès**

L'**Associació de Carnissers i Xarcuters del Ripollès** agrupa els professionals de la carnisseria i la xarcuteria de la comarca amb l'objectiu de **defensar els interessos del sector**, promoure els **productes locals** i garantir la **qualitat artesanal** dels embotits i altres elaborats carnis.

Els productes elaborats pels seus membres compten amb la certificació de la **marca "Producte del Ripollès"**, que n'acredita l'origen i la qualitat. L'associació també organitza esdeveniments com el **Dijous Gras** i participa en fires destacades com la **Fira de les 40 hores**, on promocionen els seus productes i difonen la tradició carnissera i xarcutera del territori.

Amb aquestes accions, l'associació contribueix a preservar el patrimoni gastronòmic del Ripollès i a impulsar el consum de productes autòctons i de proximitat.

- **Associacions de Petits Elaboradors Agroalimentaris del Ripollès**

L'**Associació de Petits Elaboradors Agroalimentaris del Ripollès**, fundada el 2009, agrupa forners, pastissers, productors de llet i elaboradors de làctics amb l'objectiu de **potenciar els productes locals**, fomentar la **col·laboració entre productors** i preservar les tradicions culinàries de la comarca.

Un dels seus productes emblemàtics és la **coca del Ripollès**, un dolç artesanal. Els seus membres també produeixen una àmplia gamma de **làctics artesanals**, com formatges, iogurts, mató i pastís de formatge, elaborats seguint mètodes tradicionals i amb llet de proximitat.

L'associació treballa per garantir l'excel·lència i l'autenticitat dels seus productes, posant en valor el patrimoni gastronòmic del Ripollès i oferint als consumidors una experiència única basada en la qualitat i la tradició.

6.2. Projectes i iniciatives prèvies

6.2.1 Diagnosis prèvies

- **Reflexions sobre la diversificació de les empreses agràries a la comarca, i en territoris de muntanya: Pla d'actuació del sector agroalimentari del Ripollès**

L'estudi *Assistència Tècnica per la Diversificació del Sector Agroalimentari en Territoris de Muntanya* analitzava les **oportunitats per diversificar i enfortir el sector agroalimentari del Ripollès**, amb una atenció especial al desenvolupament de productes i serveis innovadors que contribueixin a la sostenibilitat econòmica, social i ambiental de les explotacions.

Els objectius principals del Pla eren:

- **Diversificació de productes i serveis**: Es proposa ampliar l'oferta productiva amb alternatives que responguin tant a les tendències de consum com a les especificitats locals. Entre els exemples esmentats hi ha la introducció de cultius de plantes aromàtiques, productes làctics artesanals i altres productes d'alt valor afegit.
- **Dinamització de la marca Producte del Ripollès**: Es planteja una estratègia per potenciar la marca de garantia com a segell d'origen i qualitat. Això inclou augmentar el nombre de productes certificats, així com millorar-ne la comercialització a través de canals curts i accions promocionals.

- **Foment del treball col·laboratiu**: Es destaca la importància de crear xarxes i col·laboracions entre productors, elaboradors i restauradors per enfortir la cadena de valor. Les iniciatives conjuntes poden ser un catalitzador per millorar l'eficiència i accedir a nous mercats.
- **Creació de serveis turístics vinculats al sector agrari**: L'agroturisme es presenta com una eina clau per diversificar els ingressos i posar en valor les explotacions. Activitats com visites guiades, tallers i tastos poden atraure un nou perfil de visitant, alhora que reforcen la identitat del territori.
- **Professionalització del sector**: Es subratlla la necessitat de proporcionar formació tècnica i comercial, així com suport en la gestió empresarial, per garantir la competitivitat del sector agrari en un context canviant i exigent.

L'estudi conclou que **l'excessiva especialització en la producció de carn de boví limita la diversitat productiva de la comarca**. Alternatives com les plantes aromàtiques, els ous ecològics i la mel són opcions prometedores per ampliar l'oferta. També es destaca el potencial de l'**agroturisme** com una oportunitat per generar ingressos addicionals i connectar millor productors i consumidors. No obstant això, es posa de manifest la necessitat de reforçar la cooperació entre els diferents actors del sector, ja que la manca d'una estructura cooperativa forta dificulta la integració i l'eficiència de la cadena de valor agroalimentària. Finalment, es proposa un model d'integració territorial que vinculi agricultura, gastronomia i turisme, utilitzant la identitat local com a element diferenciador per impulsar el desenvolupament sostenible del territori.

En el marc de l'estudi, es van dur a terme diverses accions per identificar i aprofitar oportunitats de diversificació al sector agroalimentari. Les entrevistes amb agents estratègics, com productors i tècnics, van permetre recollir informació clau sobre les **necessitats i oportunitats** del territori. També es van crear **grups de treball temàtics** per abordar qüestions com l'agroturisme, la comercialització, la silvopastura i els obradors compartits, fomentant la col·laboració i l'intercanvi d'idees entre els participants. Les jornades formatives i l'assessorament van proporcionar als professionals eines per innovar en tècniques de producció, màrqueting i gestió empresarial, mentre que les sortides d'intercanvi d'experiències a altres territoris van permetre conèixer bones pràctiques i explorar noves perspectives. A més, es va dissenyar un **programa d'orientacions productives innovadores** que busca adaptar les activitats agroalimentàries a les característiques del territori, garantint-ne la viabilitat econòmica i ambiental.

L'estudi proporciona una base per replicar estratègies similars a la Vall de Camprodon. La diversificació productiva, la dinamització de la marca local, el foment de l'agroturisme i la professionalització del sector són claus per construir un model de desenvolupament sostenible i resilient, que mantingui viva la identitat i el potencial del territori.

- ***Accions per a la millora de la valorització, promoció i comercialització de les produccions agroalimentàries del Ripollès***

Aquest estudi analitzava el sector carni del Ripollès, destacant la seva estructura, funcionament i reptes. S'abordaven les principals tipologies productives, el rol del sector primari en l'economia local i les oportunitats per millorar la competitivitat del territori a través d'estratègies de col·laboració i diversificació.

L'estudi mostra que el sector carni al Ripollès està format principalment per explotacions petites i mitjanes, gestionades de manera familiar. La producció se centra en el boví, amb la Bruna dels Pirineus com a raça predominant, així com en l'oví, el cabrum i el poltre. Aquest model de producció està molt vinculat al manteniment dels prats i pastures, que tenen un paper essencial en la gestió sostenible del territori.

A nivell de transformació i comercialització, el document destacava la presència de petites empreses i cooperatives locals que treballen per donar valor afegit a la carn produïda a la comarca. No obstant això, la comercialització a través de circuits curts continuava sent un repte.

Entre les actuacions proposades destaquen:

- **Creació de marques de qualitat**: La identificació i certificació de productes, com la Vedella del Ripollès i altres distintius de garantia, han estat fonamentals per millorar la percepció del consumidor sobre la qualitat del producte local.
- **Foment de la producció ecològica**: Es destaca la necessitat d'ampliar les pràctiques sostenibles i d'incrementar la producció ecològica, alineant-se amb les tendències del mercat.
- **Inversions en infraestructures**: L'escorxador comarcal és identificat com una peça clau per garantir la sostenibilitat del sector, però es recomana modernitzar-lo i adaptar-lo a les normatives sanitàries i de benestar animal.
- **Formació i professionalització**: Es proposa enfortir les capacitats tècniques dels ramaders i elaboradors locals a través de formacions en gestió empresarial, innovació i màrqueting.
- **Desenvolupament de circuits curts**: S'insisteix en la necessitat de reforçar la venda directa i establir aliances amb el sector turístic i gastronòmic per incrementar el consum de producte local.

El sector carni del Ripollès es troba fortament vinculat a l'economia agrària de la comarca, amb una dependència significativa de la producció càrnica que limita la diversificació i augmenta la vulnerabilitat davant els canvis de mercat i normatives. Malgrat això, el potencial del sector és evident, sempre **que es reforcin les infraestructures clau**, com l'escorxador comarcal, i s'estimuli la **cooperació entre ramaders, elaboradors i comercialitzadors** per augmentar l'eficiència i el valor afegit dels productes. El desenvolupament de circuits curts de comercialització i la col·laboració amb el sector turístic es consideren essencials per diferenciar els productes locals i potenciar l'economia de la comarca, mentre que la formació i la modernització de les pràctiques productives podrien contribuir a fer del Ripollès un referent de qualitat i sostenibilitat en el sector carni.

- **Estudi de la capacitat de compravenda dels Productes Agroalimentaris del Ripollès**

Aquest estudi, desenvolupat el 2014, analitza el potencial de la marca de garantia "Producte del Ripollès" per consolidar i promoure el consum local de productes agroalimentaris de la comarca. Es detallen les dinàmiques de producció, distribució i consum, així com els principals reptes i oportunitats del sector agroalimentari al territori.

Objectius principals:

- Identificar la capacitat de compravenda dels productes locals sota la marca de garantia "Producte del Ripollès".
- Analitzar la viabilitat de la marca a mitjà termini.
- Fomentar l'ús de la marca entre agents locals, especialment en la restauració.

L'estudi destaca que la **producció és limitada i diversificada, la qual cosa impedeix sovint cobrir una demanda creixent**. Aquest fet, sumat a la manca de coneixement i implicació dels productors i restauradors amb la marca de garantia "Producte del Ripollès", representa un dels principals reptes per a la seva consolidació. També s'identifiquen **problemes en la traçabilitat dels**

productes, ja que no sempre queda clar qui els produeix, distribueix o consumeix, dificultant la confiança i la visibilitat al mercat.

Identifica els restaurants de la comarca del Ripollès com un agent central en la promoció dels productes locals. La restauració de la regió mostra un interès creixent per incorporar aquests productes a la seva oferta gastronòmica, contribuint a revalorar el patrimoni agroalimentari de la regió. No obstant això, sovint necessiten més informació, formació i suport per fer ús efectiu de la marca i garantir que els productes compleixin amb els estàndards de qualitat i origen requerits. Aquesta relació entre restauració i productors és clau per incrementar el consum de productes locals.

El document posa de manifest que la **distribució dels productes agroalimentaris locals continua sent un dels principals obstacles per als petits productors**. La manca d'infraestructures i la baixa capacitat operativa dificulten l'accés dels productes als mercats i als consumidors finals. Aquest problema posa en evidència la necessitat d'optimitzar les cadenes de distribució, promovent sistemes logístics més eficients que facilitin la comercialització.

Per afrontar aquests reptes identificats, l'estudi recomana millorar la comunicació i la formació dels agents locals amb l'objectiu d'incrementar l'ús i el coneixement de la marca "Producte del Ripollès". També és fonamental optimitzar les cadenes de distribució per garantir un accés més fàcil als productes locals. Es destaca la importància de fomentar la col·laboració entre productors, restauradors i institucions públiques, així com de promoure accions de sensibilització per augmentar la visibilitat i el valor dels productes. Finalment, es recomana potenciar la participació en fires i esdeveniments locals per consolidar la marca com a referent de qualitat i sostenibilitat a la comarca. Aquestes accions contribuirien a enfortir el sector agroalimentari i a reforçar el posicionament del Ripollès com a territori de qualitat i tradició en la producció alimentària.

Aquest document ofereix una visió integral dels desafiaments i les oportunitats del sector agroalimentari al Ripollès, posant èmfasi en la necessitat de consolidar la marca de garantia com a eina per reforçar el desenvolupament local sostenible.

6.2.2. Temporades Gastronòmiques

Les Temporades Gastronòmiques de la Vall de Camprodon, organitzades per l'associació Les **Cuines de la Vall de Camprodon**, tenien com a objectiu posar en valor els productes autòctons de la vall, preservant les seves tradicions culinàries i fomentant la innovació gastronòmica. A través d'aquests esdeveniments, es buscava potenciar el consum de productes locals, atraure turisme gastronòmic i dinamitzar l'economia de la zona, tot destacant la qualitat i autenticitat de la cuina del territori.

Temporades destacades:

- **Temporada Gastronòmica de la Trumfa**: Celebrada a la tardor, aquesta temporada gira entorn de la trumfa, la patata de producció local. Els restaurants de la vall ofereixen plats tradicionals i innovadors elaborats amb aquest producte.
- **Temporada Gastronòmica del Poltre:** Durant el mes de maig, es posa en valor la carn de poltre. Els establiments participants presenten propostes culinàries que combinen receptes tradicionals amb tècniques modernes.

6.2.3. Marca de garantia Producte del Ripollès

La **marca de garantia Producte del Ripollès**, creada el 2007 sota la coordinació de l'Agència de Desenvolupament del Ripollès, identifica i promociona els productes agroalimentaris elaborats i/o produïts a la comarca. Aquesta iniciativa va néixer amb l'objectiu de **donar valor afegit als productes locals**, destacant-ne la seva qualitat i origen, i reforçar la **identitat agroalimentària del Ripollès**.

El distintiu de la marca assegura que els productes compleixen els requisits establerts en el reglament d'ús específic. Per utilitzar-la**, cal estar associat a l'Associació Producte del Ripollès** i superar els controls de qualitat realitzats per l'Agència i els mateixos associats. Els productes certificats porten el logotip de la marca, una garantia per als consumidors que busquen aliments de **proximitat i excel·lència**.

Un dels valors essencials de la marca és el suport al **sector agrari professional**, que manté el model de producció vinculat al territori i treballa sota el lema "de petit a petit", posant en valor la **producció artesanal i sostenible**. Aquesta filosofia diferencia els productes del Ripollès d'altres certificacions, posicionant-los com una alternativa de qualitat dins del mercat agroalimentari.

A més, la marca és un element clau per **dinamitzar l'economia local**, promovent la **coordinació entre sectors**: primari (productors), secundari (elaboradors) i terciari (hostaleria i comerç). Això permet tancar un cicle complet, des de la producció fins al consum, assegurant que el valor econòmic es manté al territori.

La marca compta en l'actualitat amb poc menys de 50 productors inscrits que produeixen una gran diversitat de productes, des de derivats carnis fins a mel o xocolata. La marca disposa també d'un espai web per donar a conèixer els productes certificats i informar dels punts de venda existents per a cada producte.

6.2.4. Fires del sector agrari

- **Fira de la Trumfa de Molló**

La Fira de la Trumfa de Molló, que se celebra tradicionalment al mes de setembre, és un esdeveniment destacat per posar en valor les trumfes de la Vall de Camprodon i altres productes artesanals locals. Els visitants poden gaudir de degustacions de plats elaborats amb trumfa, participar en concursos locals o assistir a actuacions musicals i activitats d'animació. Organitzada per l'Ajuntament de Molló i la Cooperativa Ramadera de Molló, aquesta fira és un punt de trobada per celebrar la cultura i els productes de la vall.

- **Mercat de la Trumfa de Vilallonga de Ter**

El Mercat de la Trumfa de Vilallonga de Ter se celebra generalment a l'octubre i ofereix una combinació única de venda de trumfes i altres productes artesanals amb una mostra d'oficis tradicionals. El mercat inclou també tallers infantils i activitats familiars, així com degustacions. Organitzat per l'Ajuntament de Vilallonga de Ter, aquest esdeveniment ressalta la tradició i el valor dels productes autòctons de la vall.

- **Tria de Mulats d'Espinavell**

La Tria de Mulats d'Espinavell se celebra al mes de setembre al municipi de Molló i és una cita tradicional que reuneix ramaders i visitants per gaudir d'una jornada única dedicada al bestiar equí. Entre les activitats principals hi ha la exposició i venda d'animals, les demostracions d'oficis

tradicionals vinculats a l'agricultura i la ramaderia, i concursos que posen en valor les tradicions locals. Organitzada per l'Ajuntament de Molló, aquesta fira és una oportunitat per conèixer de prop el patrimoni cultural de la Vall de Camprodon.

- **Fira de Pagès i Fira Forestal de Llanars**

La Fira de Pagès i Fira Forestal de Llanars és un esdeveniment anual del municipi de Llanars que posa en valor les tradicions agrícoles i forestals de la Vall de Camprodon. Inclou una fira d'artesania i alimentació, exposicions de tractors, demostracions d'oficis tradicionals com esquilar ovelles o picar la dalla, tallers d'esmolar i talls d'arbres, així com un dinar de germanor amb productes locals. Aquesta fira esdevé un punt de trobada per a pagesos, ramaders i la comunitat, fomentant la difusió del coneixement i la valorització del sector primari a la comarca.

7. CONCLUSIONS

La diagnosi posa en evidència com el sector agrari i ramader de la Vall de Camprodon ha experimentat canvis significatius en les darreres dècades. L'estructura del sector ha evolucionat, amb una **reducció en el nombre d'explotacions i una concentració progressiva** de terres en unitats de treball més grans. Aquest procés ha permès guanyar eficiència, però alhora ha plantejat nous reptes per mantenir l'activitat tradicional i el ric mosaic paisatgístic que caracteritza la vall.

Un aspecte destacat que emergeix de la diagnosi és l'elevada especialització en els usos del sòl a la Vall de Camprodon, on una proporció significativa del territori es destina a pastures permanents i cultius de farratges. Aquest model s'ha consolidat com un dels pilars econòmics i socials de la vall i ha permès mantenir un sector ramader de muntanya amb un alt nivell de benestar animal i clau per al manteniment del paisatge típic de la regió. No obstant això, aquesta **especialització** també representa una **vulnerabilitat**, ja que limita la diversificació productiva i augmenta la dependència dels preus de mercat i de les ajudes de la PAC.

Explorar alternatives productives, com la introducció de nous cultius adaptats a les condicions agroclimàtiques canviants o la transformació dels productes per afegir-hi valor, esdevé una oportunitat clau per millorar la resiliència del sector. La introducció progressiva de nous cultius adaptats a les condicions climàtiques emergents, així com una gestió més integrada del territori que combini pastures, cultius herbacis i usos forestals, podrien reforçar la sostenibilitat econòmica i ambiental de la vall. Així, es podria reduir la dependència d'uns pocs sectors i ampliar les possibilitats d'accés a nous mercats amb productes diferenciats i de valor afegit.

Un dels elements de canvi més positius de les darreres dècades ha estat la **incorporació de joves i dones al sector**, un fet que no només reforça el relleu generacional sinó que també aporta nous enfocaments i dinamisme. Tanmateix, aquesta renovació generacional encara es veu limitada per obstacles estructurals com la **dificultat d'accés a la terra, la manca d'assessorament tècnic i la poca estructuració cooperativa del sector**. D'altra banda, el creixement de la **producció ecològica** ha estat una de les tendències més destacades, ja que permet accedir a mercats diferenciats i aprofitar millor les condicions del territori. La demanda de productes locals de qualitat i de circuits curts de comercialització continua en augment, fet que representa una oportunitat per als productors de la Vall.

Els **reptes globals, com el canvi climàtic i la volatilitat de l'economia global**, impacten directament el sector. No obstant això, el territori també presenta noves oportunitats en aquest context. L'increment de les temperatures ha allargat les temporades de cultiu i ha obert la porta a nous conreus, com la vinya d'alçada o la poma de muntanya, que podrien diversificar la producció local. Alhora, la producció agroalimentària es pot vincular de manera més estreta amb el turisme rural i gastronòmic, aprofitant la presència d'establiments de restauració i la creixent demanda d'experiències gastronòmiques.

En aquest context, el projecte "Valls Circulars" es presenta com una **eina estratègica clau per fer front als reptes i aprofitar les oportunitats del sector primari a la Vall de Camprodon**. Amb accions com la implantació de parcel·les pilot per a l'experimentació amb nous cultius, la promoció d'intercanvis d'experiències amb productors locals i altres que ja hagin iniciat processos de diversificació, la prospecció etnobotànica de cultius i varietats locals o la realització d'un estudi climàtic per anticipar les condicions agroclimàtiques futures de la vall, el projecte posa les bases per a una transformació sostenible del sector primari, assegurant el seu futur a Vall de Camprodon.

8. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Anuari econòmic comarcal BBVA. Any 2024
https://www.bbvaresearch.com/publicaciones/espana-anuario-economico-comarcal-de-catalunya-2024/

Estadístiques del sector agrari ecològic. Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE)
https://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=400&Itemid=232&lang=ca_ES

El Planter. Observatori de Joves https://observatoridejoves.cat/

Dades del Cens Agrari de 1989, 1999, 2009 i 2020. Institut d'Estadística de Catalunya
https://www.idescat.cat/pub/?id=censag

Datos del Censo Agrario de 1989. Instituto Nacional de Estadística
https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176851&menu=resultados&idp=1254735727106#_tabs-1254736195186

Imports comarcals dels ajuts directes de la PAC. Portal de dades obertes de la Generalitat
https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Medi-Rural-Pesca/Imports-comarcals-dels-ajuts-directes-de-la-PAC/di8d-yus4

Full d'estimació de la Renda Agrària (Any 2023). Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació https://agricultura.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/economia/renda-agraria/dades/

Accions per a la millora de la valorització, promoció i comercialització de les produccions agroalimentàries del Ripollès (2007). Agència de desenvolupament del Ripollès.
https://www.ripollesdesenvolupament.com/wp-content/uploads/Estudi-Sector-Carni-Ripolles-2007.pdf

Estudi de la capacitat de compravenda dels Productes agroalimentaris del Ripollès (2014). Agència de desenvolupament del Ripollès.
https://www.ripollesdesenvolupament.com/wp-content/uploads/2024/06/Estudi-Capacitat-Compravenda.pdf

Assistència tècnica per a la diversificació Agrària en zones de muntanya (2017). Agència de desenvolupament del Ripollès.
https://www.ripollesdesenvolupament.com/wp-content/uploads/2024/06/Assistencia_Tecnica_Diversificacio.pdf